

ОВЪРКИЛ

1.

Александър скочи на “Психея” и освободи лодката, а пазачът на яхт-клуба загребва обратно. Александър седна в кокпита, запали цигара – както винаги, една цигара по навик въвн, преди да отключи.

Познава ги тези проточени юнски следобеди – приятно топли и приятно хладни, с рядко беден спектър от цветове; слънцето си е слънце, небето – небе, а морето – море. Няма облаци, няма вълни, всичко е равно, с претенции за вечност. Небето е светлосиньо, морето – малко по-тъмносиньо, а бреговете изглеждат като тънки загадки. Само параходите са точни и категорични – тежко подрънкват с веригите си, изхвърлят мръсна вода.

Както си пушеше, протегна ръка и погали десния борд на яхтата.

– Спокойно, Психея, аз съм.

Ключът влезе в ключалката, тя изквича, вратата се отвори. Прекоси предната кабина, премина във втората, отметна капака на люка. Наведе се над платната и видя снимката на Неси. Облегната на мачтата, Неси се усмихваше почти гола, а очите ѝ гледаха право в него с молба.

Александър изхвърли голямото и малкото платно едно след друго през люка. Като се провря след тях, той изскочи на бака и започна работата си. Завърза малкото платно за кнехта, после привърза другия му край за фаловото въже и прокара шкотите по определения им път край бордовете. Ето че малкото платно беше готово за вдигане и се зае с голямото. Най-напред наниза долната му част в процепа на гика, после завърза ъгъла му за фаловото въже, пристегна всичко, провери го и ветрилата бяха готови за вдигане.

Най-напред издигна малкото платно, след туй – голямото, после отвърза шамандурата, освободи яхтата съвсем и пусна шамандурата във водата. Вече е готов. Спокойно мина по дължината на борда, нямаше защо да бърза – липсваше вятър. Едва-едва го носеше някакъв полъх. Че се движи, разбираше само по шамандурата, тя се отдалечаваше. Вятърът се провираше на пориви през пролуките на корабите и вълноломната стена; тогава платната се опъваха и “Психея” се изявяваше. Гадно е да седиш сред вонящо море. Като заобикаляше рейдовите кораби отдалече, “Психея” избягваше ветровете им сенки, но като се пазеше от ветровете сенки, пък се приближаваше към плитчините на рибното пристанище.

Александър изтича до бака и разгледа котвеното въже. На това тясно, обезветрено място котвата можеше да потрѣбва всеки момент.

Но късметът му проработи, появи се продължителен порив, яхтата проскърца и се понесе по пътя си, макар че – какъв път, никакъв път – сега-засега трябваше да се движи косо на вятъра и това бе достатъчно. Духаше все по-добре, вече все по-малко неща пречеха на бриза. Започна да разпознава момчетата в далечните ветроходки; тренираха усилено за предстоящата регата.

Състезателите влагаха в надпреварата всичките си амбиции, млади хора – вярваха в илюзиите.

2.

Небето беше много високо и много ниско, оскъдните светлини на звездите потъваха в морето. В тъмнината и светлината е немислимо да намериш началото и края. Но точно там, където се пресичаха началото и края, се намираще “Психея”.

Платната висяха, в затишието бяха изчезнали дори посоките на света. Александър погледна часовника. Два след полунощ.

След деветчасово движение при умерен вятър ето го тук, на петнайсет мили от брега, нагnezден в абсолютната неподвижност. Това е то светът без човека, това би трябвало да представлява: безлюдност и мрачно безгрижие; в подобен свят никой не може да унизи някого, не може да почувствува мъка, нито да стане смешен, да трепере от страх пред смъртта или да страда от капризите на бърбреците си. В подобен свят не могат да настъпят и разочарования.

Отдалечен на петнайсет мили от човечеството, но с усещането, че е избягал на осемдесет хиляди, Александър продължаваше да носи светлосивия панталон, бялото поло и блейзъра със сребърните копчета – изящен и елегантен, хармонично слят с яхтата и околната среда. По навик опипа лицето си, усети четката на брадата си и неволно помисли за самобръсначката в шкафчето. Разбира се, на хора в подобни ситуации им е все едно дали са бръснати, но какво му пречи да се нахрани, щом в яхтата има запаси; нужни му са сили, мястото, което гони, се намира далеч.

Вече усещаше вятъра в ноздрите си, чувствуваше го в ставите си, бризът ще дойде с ароматите на Странджа и миризмите на хората, западният ще се появи – да, ще опъне платната, ще изнесе яхтата далеч от пътя на корабите. На това място е опасно, параходите се движат като слепи. “Психея” носеше светлините си, но големият и силният интересува ли се от светлинките на малкия?

– Аз съм неуправляем съд! – извика внезапно Александър. Той отиде на предната палуба и изговори срещу звездите: – Нямам мотор! Имам само платна! Защото обичам тишината!... И нежността!... Ако се насочите към мен, не мога да се спася! Разбирате ли, за да избегна удара ви, ми е нужен вятър, а няма...

Драсна клечка и я поднесе към дюзата, плечката пламна, замириса на газ. Като постави после джезвето на пламъка, той извика срещу хоризонта:

– Проклети кораби, заради вас не спя!

Няма нищо по-добро на този свят за човека от постелята в два часа след полунощ.

Какво ли прави сега Неси?

... Чакаха самолета, пиеха кафе в бюфета и Неси разправяше, че го познава от белетристиката му. Той слушаше. Добре де, готова ли сте да дойдете с мен? Защо не, учуди се тя. С мен? Та аз съм на цели петдесет! Не може да бъде, отвърна тя и се усмихна.

Тогавя Неси и не подозираше, че съществува “Психея”. Той я въведе в нея и цели пет години тя не излезе оттам. Голямата кабина с печката беше нейна, а той и пиещата машинка се преместиха в малката кабина...

Кафето кипна, заедно с това вятърът удари платната, “Психея” изстена, Александър изскочи с чашка в ръка, изви руля и премести малкото платно на левия борд, ветрилата направиха пеперуда, водата край бордовете засъска при маневрата, този шум го опияни, но при фордевинда настъпи старата тишина, макар че скоростта беше добра. Горещият ток на кафето го прониза и тялото му се събуди; болни и здрави органи – всичко настръхна от възбуда, така както се беше случило и с яхтата: всяка дъсчица, всяко нейно ребро, мачтата и гикът, двата тона чугун под кила, всеки болт и всяка обковка въздъхнаха, наместиха и като създадоха онази тайнствена спойка помежду си, тръгнаха на път.

Отегчителният фордевинд му омръзна, Александър сви настрана и върна малкото платно на мястото му. Новият курс го отклоняваше леко от пътя, но му предоставяше някои удобства. След няколко операции, които приложи към руля, той го превърна в полуавтоматичен, вече можеше да плава, без да се докосва до него. Допи

студеното кафе, наведе се през борда, увисна и започна да мие чашката. Морето се плъзгаше под ръката му, пръски отскачаха до лицето му и както си висеше, Александър усети древния мирис на водата. Веднага след това си помисли дали да не се отпусне изцяло. “Психея” ще отmine и всичко ще свърши. Но знаеше, че теченията ще го върнат на брега, подпухнал и блед. Изправи се и влезе в кабината. Отвори шкафчето, постави чашката на мястото ѝ, прибра кафето и пристегна кранчето на дюзата. Светлината му се стори слаба, премести газовата лампа, усили струята. Вече можеше и да чете, но не смяташе да преминава към тази глупост, искаше му се само да погледа Неси. Вмъкна се в малката кабина, откачи снимката и я окачи върху картата на Черно море. Изпъната кръй мачтата, по бикини, Неси наподобяваше втора мачта...

...Една сутрин, като се събуди, направиха му впечатление две неща – че е хвърлил котва в Мичурин и че на срещуположната койка спи Неси. Разтърка очи, повдигна рамене. Когато се събуди повторно, Неси му сервираше чай.

– Разведох се – доложи спокойно тя.

– Но как влезе в яхтата? – запита той.

– Вече съм свободен човек и можеш да правиш каквото си щеш с мен.

– Не ми е ясно, ама никак...

– Снощи в самолета си казах: боже мой, колко много съм свободна!

– Как влезе, питам! – За да се увери, че това е невъзможно, Александър погледна през илюминатора – между яхтата и кея се простираше сто метра море. – Как си успяла? Кога?

– Каза ми, че не заслужавам свободата си, била съм най-голямата глупачка и ще си счупя главата. Мислиш ли, че ще си счупя главата?

– Детето за него, така ли?

– В Бургас наех такси и тръгнах да те диря по пристанищата...

– Но ако бях отишъл в Несебър?

– Ходих и там... Вики остана за него, просто му я подарих.

– Ще съжаляваш!

– И кой да предположи, че в Мичурин?... Хвърлил си котва далеч от пристана.

Виках, виках.

– Много се напих. Чакай, тук имаше хора. Къде са?

– Не знам, нямаше никой.

– Не може да бъде, беше пълно.

– Цялата нощ прекарах на кея, цяла нощ седя и гледам “Психея”. Мили, беше зловещо. Викам, а ти не отговаряш. Това е по-страшно от всичко останало.

– Толкоз да съм бил пиан...

– Призори заплаках.

– Разбира се.

– Помолих първата лодка, която тръгваше за риба, да ме отведе при теб, но не посмях да те събудя. И не можех – никога не си спал така.

– И вече... свободна?

– Извънредно.

– И успя да харижеш детето.

– Но имам тебе.

– Но защо чай? Кафе.

Неси взе чашата.

– Ей, ама ти наистина си свободна!... Но друг път избягвай да влизаш внезапно в яхти.

– Къде е кафето?

– По-долу... Хубав ден, нали?

– Обеща да ми я дава... Нося ти списанието... На мен ми хареса, знаеш ли?
Открих две печатни грешки.

– Не се намесвай в тези неща!
– Чашата догоре ли?
– Няма защо да се обиждаш!... Докато съм жив, ще ти повтарям, че си глупачка – скъса всичко зад себе си и просто хариза детето!... И за какво?... Ще се пукна от ярост – не мога да си спомня кой беше тук.

– Може би никой... Не виждам чаши.
– Тогава и аз не съм бил, защото не виждам и моята чаша. Сигурно съм пил другаде.

– А празната бутилка?
– Аха!... Добре, тогава кой ме е съблякъл?
– В тебе живеят двама души.
– Единият ме съблича, а другият ме облича. Боже мой, снощи тук беше фрашкано с хора. До тавана. По едно време се наредиха на опашка за клозета и върволицата стигна до кея... След малко ще те целуна. Да глътна две глътки.

– Искам веднага!...
– Не, мила, вече не мога да целувам при всички обстоятелства.
– Напил си се от мъка, че ме е нямало, нали? Обичам те!
– Ти си най-глупавата жена; двайсет и осем години разлика!
Тогава Неси се изправи и като го прегърна, каза му:
– Мили, разбери, този, когото оставих, е два пъти по-млад и два пъти по-красив, но искам да бъда с тебе. Ти си един свят. Е, добре ще е, ако си по-млад, но какво да правим, може би ще съжалявам и по всяка вероятност ще се случат лоши неща, но не мога – искам да обичам един свят, а не обикновен човек.

3.

В продължение на четири денонощия, като използваше западния вятър изцяло, а при източния държеше курс север-североизток, “Психея” се врязваше към най-откритата част на Черно море. През нощта на четвъртото денонощие обаче западният не се появи, просто забрави, че е негов ред. Повърхността на морето се заглади, а на другия ден слънцето запече отрано. Когато Александър се събуди, свали ветрилата и за всеки случай метна плаващата котва във водата. Повече нямаше работа, можеше да си полегне отново за още един сън или пък в постелята да помисли по-задълбочено върху това, което му се бе появило. През нощта съдбата му се бе подиграла, подхвърли му идея за една пиеса. Александър цял живот дори не се е и сещал за пиеса... Той се зае с голямото платно, разположи го върху покрива на кабините и започна внимателно да го сгъва на няколко ката. Така положено, платното можеше да брани помещенията от прекалено нагриване... Ставаше все по-забавно с пиесата. Въпреки съпротивата му подробностите изникваха изневиделица, добиваха очертания, вливаха бодрост в тялото му, нареждаха се по местата си, очертаваха сюжета, провокираха една коварна, но привлекателна увереност, че може да учуди света.

Трябва да погледне към плаващата котва, съществуваше реална опасност баластовият метален кил да се омотае в нейното въже. Наведе се от носа. Сега-засега въжето беше о кей... В пиесата нещата просто зовяха да бъдат нанесени върху листовете... Когато привърза и руля, не му оставаше нищо друго, освен да се изкъпе. Прехвърли тръбната стълбичка през десния борд, съблече се и скочи във водата.

Мислеше си за това как ще се разхлади и как ще си поспи още, да навакса поне част от загубения през последните денонощия сън. Може да духне изведнъж. Макар и

обезплатена, “Психея” ще отпрати с такъв успех, че ще стане по-комично от най-комичните филми...

Така се роди експериментът.

Водата му се стори по-бистра от всякога и пренаситена с кислород, може би тук тя си е винаги чиста, може би не е близък денят, в който морето ще заприлича на блато; хладът проникваше до сърцето. Дишаше леко, плуваше му се, без да се извърща; ще се обърне едва след като се умори – ако е лотария, да е лотария.

Отдалечава се, мислеше си той, “Психея” се отдалечава бързо, защото плувам бързо. Усещам сили, струва ми се, че мога да преплувам цялото море... Някога плуваха с Неси. Тя се умилкваше около него като рибка и го молеше да отидат до края. Къде е краят? – запита той. Където свършват силите, отвърна тя, ще те прегърна и ще потънем. Защо? – поиска да знае той. Защото всичко е объркано, отвърна тя. За да избегнеш неудобната развързка, нали? Не почвай темата, помоли тя. Но и ти си имаш тема, рече той... Водата кипи, плъзга се по тялото му, мехурчетата се пукат край него и пръскат кислород. Колко ли се е отдалечил?... Не подухна ли? Този не е ли последният ден от живота му?... Та за какво мислех? За пиесата, разбира се. Малко късно е да се мисли за нея обаче – “Психея” е вече далеч.

Когато се обърна, Александър видя една бяла точка в далечината сред юнския ден – “Психея”.

Заплува бавно и спокойно към нея; вероятност да се добере до стълбичката почти не съществуваше, разстоянието беше по-голямо от допустимото, на всичко отгоре теченията вършеха работата си. Но най-важното бе, че на север май се очертаваше онова тъмно нещо, което в деветдесет от сто случая се превръща в буря. Най-после краят! Един мъж, който не можа да се ожени и да стане баща, нито да напише нещо свястно, най-после поне ще успее да умре като хората. Всъщност, ако е въпрос за равностметка, какво му бе останало? Може да понася малко музика и малко книги – пет или шест заглавия – и една преданост, наречена Неси. Това го обижда, че той не е завършен дори като сноб.

Бялото петно “Психея” се приближава, изглежда, че няма вятър да го отнесе, или течение, или нещо друго и както върви, поне след половин час ще доплува до яхтата. И може би няма да умре, може би му е писано да изиграе шоуто си, когато “Психея” ще се спусне като хеликоптер със своя двутонен баласт, на хиляда метра дълбочина, сред зловонната сероводородна пустиня на Черно море, което единствено от всички морета в света може да се похвали с такава особеност. Така както е боядисана, яхтата ще издържи поне осемстотин години на дъното, без да изгние. Мачтата ще стърчи нагоре, наоколо нито една рибка, нищо напомнящо за живот, само белият мавзолей с обковки от неръждаема стомана, пропанбутанова печка, лампи, барометри, шкафчета, компаси, бинокли и харпуни – всичко, необходимо на човека да живее далеч от хората, в една плаваща виличка. И снимката на Неси, разбира се. Ако някой някога успее да се провре в дълбините, ако погледне през илюминатора, ще види брадясалото лице на капитана, седнал пред щурманската масичка, нанесъл последните навигационни данни и прощалното изречение в корабния дневник. Какво е прощалното изречение, никой няма да узнае, защото при първия опит да се проникне в кабината яхтата и бледият капитан ще се превърнат в прах. Стой си, капитане, в кабината и не казвай какво си написал в дневника. Ако някога някой прочете книгите, които си оставил горе, и ако този някой изведнъж заяви на света, че в тях има зрънце от нещо, че между подражателството си вмъкнал и една своя мисъл – сигурно останала от детството, – запази присъствие на духа, капитане, остани си на дъното, защото и това, което са сметнали за лично твое, и то не може да бъде твое.

Слънцето се издигаше, водата край тялото му беше бяла, просто да я изпиеш, ръцете му загребаха механично и го тласкаха напред, въпреки умората, а ветроходът стоеше самотен в затишието и го чакаше...

Когато видя пръстите си върху стълбичката, Александър се уплаши – бяха прозрачни. Висеше на десния борд, не му достигаха сили да се издърпа нагоре. Потопен до шия, изведнъж му хрумна мисълта, че едно подобно приключение може да бъде превърнато в роман. Но какво ще каже читателят?... Читателят! Какво беше то? Творчеството се прави за шестима, важното е да се хареса на тях.

Бавно поставяше ходилата върху стъпалото и бавно преместваше ръцете си; извън водата тялото му натеза, при опита да прехвърли борда рухна, сякаш се изсипа и едва не падна обратно в морето. Дълго си почива, преди да натрупа сили за ново движение. Гърдите го боляха, кожата му се триеше в дъската на фалшборда, кървеше; най-последно успя да се строполи в кокпита и заспа.

Събуди се късно следобед, без каквито и да е причини – нищо не го разтърси, нито го смути някакъв шум, просто отвори очи, беше се наспал. Болките не идваха от мускулите, а от кожата – цялата лява страна на тялото му бе изгоряла. Пропълзя в кабината и надигна бидона. Чак като се напи, сети се, че водата трябва да се пести. Отсега нататък започваше живот на самотен мореплавател.

Морето продължаваше да кротува, кротуваше и хоризонтът, никакъв полъх, никакви обещания за промени. Изгорените места го боляха остро, викаше от болки, но се обличаше – една риза, това означаваше преграда към по-нататъшните поразии на слънцето. Нахлузи панталон и се зае да сготви нещо за ядене.

Загреба вода от морето, напълни един съд и го постави върху печката, налагаше му се за първи път да готви макарони с морска вода и не знаеше какво ще произлезе. Всичко, прочетено по книгите за ветроходи, изпаднали в извънредно положение, се превръщаше в реалност. Докато чакаше увирането на водата, Александър измъкна въдичарските си принадлежности, отдели пръчката с митчела и към нейното влакно привърза чепарето за сафрид. По това време на годината водите гъмжеха от рибни стада, но дали ги имаше и тук?... Пусна оловото, десетте кукички изчезнаха след него. Ръката му усети ударите – издърпа осем парчета, докопа кофата и започна да ги хвърля в нея. Оказа се, че морето е пълно догоре, навсякъде – сафридите, които създаваха радост на дечурлигата по кейовете, бяха и тук. Благословена риба! Може да става на супа, пържена и печена. Тепърва му предстоеше да провери наличието на газ в бутилките. Докато изваждаше сребърните рибни гердани, напрягаше се да си спомни дали нямаше някъде още една бутилка, непокътната, скрита за извънредни случаи. Водата увря, но той затвори дюзата, сега трябваше да лови до припадък, не се знае какво ще стане до утре. Когато напълни кофата, слънцето залязваше. Сети се нещо важно: условията за определяне на местоположението бяха идеални, слънцето се докосваше до чист хоризонт. Координатите подсказваха, че половината от пътя е вече измината. Още четири денонощия щяха да му бъдат необходими за другата половина, само да духне добре.

Запали отново печката, в тенджерата вместо макарони хвърли две шепи риба и петнайсет минути след това започна да лапа горещото месо на сафридите, а щом се насити, надигна бутилката с вино и я преполови.

Небето изведнъж се напълни с лекомислени звезди, а радиоприемникът изстреля бърз барабанен ритъм срещу тях; той се метна върху покрива на кабината – гъвкав като змиорка, затанцува. Брадясал, невчесан, вмирисан на риба и вонящ на вино, бос, с бутилка в ръка, страдащ от това, че човекът е преди всичко смешно същество, запя. Пееше заедно с радиото, танцуваше, провикваше се с мелодията, искаше да внуши на звездите чрез текста, че:

... под коравите устни на Джуди
се крие меко сърце.

В бутилката вече се поклащаха само сто грама вино, ала тежаха доста, накланяха танцуващия, а по едно време дори го събориха. Паднал на колене, с поглед, устремен право в очите на бога, Александър извика:

– На петдесет и пет години съм, господи! Разбра ли, ти, който си горе в небесата? На петдесет и пет години съм и не вярвам в теб, но не вярвам и в света, който си устроил, защото си го направил красив, а си го напълнил с мръсотии. – Александър успя да се изправи. – Виж и кажи – отричаш ли, че светът е красив? Виж какви звезди! А аз? Като плужек сред тях, пикаеш, нали? – Александър пикаеше и се вслушваше в струята.

4.

Нови три денонощия. Абсолютно безветрие. Александър чакаше търпеливо, почесваше сърбежите под растящата брада и се взираше в хоризонта, търсеше онова възсиво петно от прохлада и вятър. За три дни беше изял тонове сафрид; по едно време започна да ми се струва, че ако се отдалечи от себе си нощем, ще види как тялото му фосфоресцира. “Психея” сякаш не лежеше върху водата, а висеше в пространството като въздушен кораб.

Шквалът налетя на деветия ден от пътешествието, следобед. Александър се втурна навреме и както бе намислил предварително, пригоди голямото платно в кокпита да събира дъждовна вода за бидоните и кофите. Изсипа се яростна градушка. Докато наоколо всичко трещеше и се люлееше, той наблюдаваше как платнището се пълни с лед. Благословен шквал, отсега нататък животът започваше с рибарски чорби и кафета. Нямаше я горещината, нямаше я уморителната за очите светлина – денут се бе превърнал в нощ, раздирана от светкавици. Вантите пищяха, накачените по тях сушени сафриди отлетяха обратно в морето. Когато небето просветля, градушката се замени с дъжд. Дъждът имаше оранжев цвят и галеше с нежната ръка на месия. Александър пълнеше съдовете с лед и усещаше как полудява.

По-късно се случи нещо необичайно – вместо затишие след отминалата буря внезапно подухна североизточният. Александър зяпна, погледна мокрите ветрила и се втурна да търси резервните, но се отказа, залови се да постави мокрите. Плаващата котва бе изтеглена. След половинчасов труд “Психея” успя да се превърне отново във ветроход.

Вятърът не сама че се задържа, но се усили. Александър седна при руля, решен да държи курс югоизток. Искеше да се спусне малко на юг, а през нощта да използва западния и с пълна скорост да отпраши право на изток. Ветрилата се опънаха, ветроходът заприлича на оздравяващ млад човек, прекарал тежко боледуване. Чуха се няколко пляска край бордовете, наоколо се понесе шепот от неизвестен произход, сърцето на “Психея” заработи, увлече в ритъма си сърцето на кърмчията. Ръката му усещаше дърпането на платната, ухото му се вслушваше в шипенето – така се вслушва ухото след продължителна зима в песента на капчуците.

Щом фиксира курса си с полуавтомата, Александър напълни кафеничето с лед и го постави на печката. Облече полото, обу панталон и дори потърси гребена, но не можа да го намери и остави косата си несресана. Погледна огледалото, полюбува се на киселата си гримаса и отново почеса небръснатата брада. Запали цигара, запуши с небивала сладост – не му се щеше да си признае, но нещо у него непрекъснато му подшуваше, че последните дни пуши колкото си ще, яде пържено и солено, тъпче се с варива, напива се, изгаря на слънце и въпреки туй – нищо, като в детските години –

сърцето не се обажда, нито бъбреците; органите се спотайваха, тялото му сякаш бе изчезнало, изявяваше се само при глад или при мисълта за Неси.

Ако Неси беше тук, щеше да прокара пръсти по несресаната му коса, за да повтори неизбежната си фраза: обичам побеляващи кичури... За нея той не е възрастен мъж, а субстанция. Да, от това приключение става роман, но и от онова хрумване може да излезе нелоша пиеса. Просто го сърбят ръцете да влезе в кабината, какво му пречи да започне в страниците на корабния дневник? Усещаше как се натрупва напрежението на първото действие: хората се събират, разглеждат се, опознават се, всеки косвено или директно задава въпроса на въпросите – как може да се добере до плажа, там някъде имало плаж, море... Много действащи лица, колкото побере сцената!

5.

Без да изрази особени колебания, североизточният побърза да се развие според характера си – изостри се за няколко часа и на втория ден се превърна в щорм. Небето почерня, а морето побеля. Въпросите заваляха. Разпънат на кръст сред тях, Александър не знаеше какъв курс да предпчете, но за негова чест и за не по-малка негова гордост реши да не сменя платната, още по-малко курса, и продължи пътя си на байдевинд. От бял и строен ветроход “Психея” се бе превърнала в малка мокра кокошка, изчезваща в пяната и появяваща се в още по-жалък вид, сякаш питаше стопанина си докога ще се гаври със смъртта, защо не свие някое ветрило – да изчака края на стихията; не вижда ли как се напъват вантите и потрепва мачтата – след малко ще се строши на парчета, а платната няма да издържат нито по тъканта, нито по шевовете. Вълните падаха нагло върху палубата и се оттичаха. Освен горчивия вкус и хладната си мокрота те оставяха у Александър заплахата да го изтласкат през кърмата. Привързан по всички правила с предпазно въже, той участвуваше за първи път в подобна битка с морето; няма лъжа, няма измама – право срещу смъртта. Ванта ще се скъса, мачта ще се прекърши, през спойката на корпуса ще нахлуе вода, вятър всеки момент може да го смете от палубата, но той върви напред. Брезентовогумените доспехи не го спасяваха – водата проникваше чак до панкреаса му; освен това тя нахлуваше и в кабината, мокреше вещите, дрехите, уредите. Цяло денонощие без сън, в непрекъснато зъзнене, с напрегнато внимание и с настръхнали срещу новите опасности рефлексии, безсилен, но изплюл злобата си – вече почти щастлив.

Капитанът стоеше на поста си. Знаеше, че не съществува по-достойна смърт от тази, никога не беше се извисявал така. Беглите изчисление по пътя на размисъла му подсказваха, че се спуща доста на юг, че се отклонява от целта. Но какво от това?

Най-после се случи и онова – най-главното.

За него беше чел в книгите, но можеше ли да допусне, че ще го изживее? Мнозина от самотните мореплаватели – тези, които са оставали живи де – се кълнат, че не са сигурни всъщност да се е случвало.

Но ако се съди по майонезата? Какво търси майонезата по тавана на кабината? Как се е озовала там? Много ясно, таванът е бил д о л у и майонезата е паднала върху тавана...

Овъркилт беше факт, не съществуваше съмнение, тъй като Александър го преживя въвн, а не вътре. Посрещна го на руля, успя навреме да пусне управлението и да се хване за леера, стисна се здраво, започна да участвува във въртенето. Когато яхтата застана с мачта, сочеща дъното, а той – с главата надолу, усети тишината; беше го погълнала топлата утроба на морето, смътно дочу няколко слаби шумове, по всяка вероятност идващи от кабината, където се строполяваха секстантът, барометърът, тубите и всички останали подробности, натрупани през годините с такава любов... Сега паразитните организми, полепнали по кила, са учудени – така си мислеше обърнатият с

главата към дъното капитан, – те с изненада наблюдават света и вдишват въздуха, който ги задушават. Някои от тези организми са видели тъмните облаци, други са почувствували вятъра, а на трети пък им е направило впечатление, че сухият свят е недружелюбен.

Колкото се отнася до него самия, утробата на морето му хареса, тя го топлеше като майка, притискаше го отвсякъде и го придържаше, ласкаеше го, не го пущаше да се върне в поднебесния свят.

Но фалшкилът, който ненапразно тежеше два тона, извърши своето – направи трика, за който бе определен – натежа и превъртя “Психея” около надлъжната ѝ ос. Палубата ѝ се измъкна заедно с капитана, заедно с хаоса от въжета и ванти; мачтата бе прекършена, върхът ѝ вече се влачеше край десния борд, където се плъзгаха и късовете от платната.

Голямото и малкото платно бяха свършили. Александър продължаваше да стиска леера, сякаш се страхуваше от второ обръщане. Нещо над очите го болеше, топла кръвчица премрежваше погледа му, но това, кой знае защо, създаваше впечатление за приятно усещане. На кое място и колко е ранена главата му, не можеше да се разбере и не туй трябваше да го занимава сега, когато очакваше втори овъркил.

Но той не последва.

В крайна сметка строшената мачта и разпокъсаните ветрила го предпазваха от второ превъртяване. Вече можеше да пусне леера, това се налагаше, ако не искаше да потъне – кокпитът бе пълен с вода. Тази вода ще се оттече, за това си има специално устройство, но какво да прави с водата в кабината? През левия борд продължават да плискат нови вълни. А сега открий, ако можеш, плаващата котва, намерѐ я сред всичките осем хиляди подробности. Ами да, трябва да се провери към голямата кабина. Започва да лази. Усети нещо под петата си. Мимоходом разбра, че е транзисторният радиоприемник. Край него плаваха много неща, но особено го заболя за бисквитите. Плаващата котва си плаваше. В кабината. Оставаше му да я измъкне през люка и да я преметне през носа на “Психея”, нещо не особено леко за изпълнение, сред водовъртежа и потопа. Измъчи го заплетеното въже. Наистина, има ли нещо по-тъжно от една плаваща котва, която плава в кабината? Не разполагаше нито с време, нито със спокойствие, не можа да разплете въжето докрай, трябваше да се задоволи само с половината от дължината му, което е все пак по-добре от нищо. Като предотврати с напън рязкото му опъване и щом го почувствува обтегнато, Александър почака да види как ветроходът се извъръща с нос към вълните, пусна въжето и се върна в голямата кабина. Пренебрегна помпата, започна да изхвърля водата с кофа. Леденото спокойствие, което го изпълни изведнъж, го уплаши; по едно време забеляза, че нивото поне се задържа, може би вече наистина не нахлуваше повече вода и тя сигурно спаднаше, макар и с милиметри, но това ще разбере едва етре, ако продължава да изгребва все тъй редовно, през цялото денонощие. Беше ли възможно? Щяха ли да стигнат силите му? В литературата го имаше описано стотици пъти, значи е ставало с други мореплаватели, в други морета; но с него? Никога не е завършвал нещо с упоритост и постоянство. Ще издържи ли организъмът му? Засега не се обаждаха нито бъбреците, нито черният дроб, нито сърцето. Болеше го челото. Прокара ръка по него и я върна окървавена. Ето че нещата изглеждат още по-героични – не липсваше и кръвта.

Не можеше да се отрече най-главното: морето бе преодоляно – зад гърба му лежеше един овъркил, а не са много мореплавателите, които биха могли да се похвалят с това. Край него е като след битка. Но туй не означава още поражение. Десетки неща бяха пропаднали през борда и още толкоз се влачеха, следваха своята “Психея”, която продължаваше да се тътре по вълните.

Ах, как обича тялото на ветрохода си! Преди година му се струваше, че “Психея” го привлича и като жена. Един ден, когато плуваше под корема ѝ, той се притисна към нея, обхвана я и започна да я целува. Милваше, галеше, притискаше се и сякаш усещаше, че се слива с плътта на яхтата, както се сливаше с жените. По-късно разказа туй на Неси, тя реагира с разбиране, на всичко отгоре призна, че го ревнува от “Психея”.

Морето упорито връщаше изхвърлената вода, фалшбордовете се оказаха нищожна преграда срещу наплива, Александър работеше безупречно, като машина, искаше да провери докъде ще стигне и как ще се изрази изчерпването на силите му. Но каквото и да се случеше, вече се смяташе за победител. Ако някой някога му предскажеше, че ще извърши такова пътуване и в разгара на осемте бала ще направи преобръщане, за да си дойде отново на мястото – подобно оловните човечета, – нямаше да повярва, а ето че се случи. Доказва го счупената мачта – върхът ѝ сега почуква по десния борд, зад нея се влачат парцалите на платната, които трябва да се приберат; необходимо е да се започне нещо, да се сложи някакъв ред...

Остави кофата и седна до руля. Ето едно ненужно нещо – рул без движение е нищо, желязо. Обърната срещу вятъра “Психея” изчакваше да отминат трудните часове. Кръвта е спряла да тече, челото го наболява, водата в кабината или стои на същото ниво, или се увеличава, ветроходът е дрипа, вятърът свири, вдига тонове вода по пътя си, само две трети от мачтата стърчат, а в главата му зрее и вторият план на пиесата... Всичко е мокро, може би из кутиите се намира някое непромокаемо местенце с цигари и кибрит, но как ще запалиш във вятъра, и като запалиш, кой ще ти остави цигарата да гори, вълните или пръските?... Ала едно е от сигурно по-сигурно – няма вятър без край, вятърът, който духа, трябва да спре, в противен случай откъде ще се вземат другите ветрове? Къде ще духат те? Нали единият трябва да спре, за да започне другият?

Александър се опита да се изправи, но безсилието му го повлече отново върху мокрия кокпит и остана така. Не загуби съзнание, разбира се... Той мислеше. И понеже по професия бе писател, а не мореплавател, упорито обмисляше втория план.

6.

Действащите лица се трупаха (засега той нямаше да каже на публиката къде), да речем, на сцената. Трябваше да ги рисува едро, както се рисува по калканите на сградите. Всички си имат проблеми, много грижи, някои от тях си имат и радости. Сюжетната линия може да бъде пронизана с няколко дребни конфликта. Те ще определят взаимоотношенията между групите и индивидите. Но въпреки всичко и преди всичко за зрителя постепенно ще се изяснява, че вниманието на героите е насочено към нещо, което лежи отатък, може би далеч, може би близо, но то лежи или по-точно – те вярват, че лежи там. Някои от героите дори чуват шума на приборя и казват на другите, че морето е близо, то се чува, то ще ги нагости с хлад, ще ги приюти и ще им даде очакваното. (Всичко да се развие дискретно, постепенно – да узрее.) Някои от зрителите по-рано, а други по-късно – според интелигентността им – ще прозрат, че морето, което героите търсят да ги разхлади в жегата, не е нищо друго освен символ. В главата на зрителя още нищо не крещи, не крещят и героите, отначало те се разговарят спокойно, у тях цари чудесна увереност, че онова си съществува, че няма къде да им избяга, но после, когато някои от нещата започнат вече да се подразбират, дискретността се разкапва, маските падат една след друга, всеки от героите просто изкрещява стремежа си и се стига до там, че всички почват да викат, а след туй и да беснеят, докато накрая се втурват през прохода към спасителния хлад на близкия плаж, всеки търси процеп, дупка или дупчица, да мине нататък, поне да

надзърне, да усети ведростта и благодатта на морето, сред горещото дихание на пустинята, в която живее...

Заливана и мятана от вълните, “Психея” се бореше отчаяно да не потъне. Това, което засега все още бе останало от стопанина ѝ, се стремеше да изхвърля вода – колкото може, според силите си. Той рухваше и ставаше, пренасяше кофата с лазене, често пъти силите му не стигаха да я изхвърли през борда и водата се връщаше на мястото си или падаше върху лицето му, но изгребването продължаваше; две денонощия, почти без сън, кажи-речи, без храна.

7.

След като заваля, най-после просветна, слънцето освети гигантско движение на вода и пяна, разстлано в безкрайността. Горе бягаха облаци, търсеха илюзорни убежища – всичко се движеше и люлееше шумно, крещеше, особено сега, когато бе възбудено от откритието, че светлината все още съществува.

Светлината не го интересуваше, но топлината го раздвижи и го накара да се съблече. Подобно червеите, усетили лъча, Александър пропълзя върху покрива на кабината и се просна. Стискаше здраво преградката, после докопа някакво въже и се привърза – яхтата се люлееше, можеше да го изсипе в морето. Слънцето нагря прикованото му тяло, то изсъхна, гърдният му кош се затопли. Настрани от него дрехите му представляваха жалка мокра купчина.

8.

При първото си събуждане чу крясъците на гларусите, дори съгледа няколко от тях. Внезапно му хрумна, че е прикован като Прометей и птиците ей сега ще изровят очите му от дупките им, но заспа отново – беше му особено приятно да усеща топлината на слънцето, която го изсушава до червата. При второто събуждане видя залязващото слънце, усети, че липсва какъвто и да е вятър, а морето продължава да се люлее. При третото събуждане откри изгрева. Морето се полюляваше бавно, мъдро, на големи интервали. Тогава се полюляваше и “Психея” и тишината се нарушаваше. Наистина, какво разчупва розовата тишина? Ослуша се, “Психея” се издигна и като слезе, водата в стомаха ѝ се разбълника. Александър разбра, че ще падне ново изгребване. Когато се развързваше, усети непоносими болки по кожата – няма как, беше жив, но поразен; отсега нататък ще бъде не само стар, но старец с външност на прокажен.

Седнал върху кабината, готов да заплаче от болки по тялото и душата, внезапно го порази гледката наоколо – ужас, това се нарича крушение, – върхът на мачтата продължаваше да виси до борда, придържан все още от неизпокъсаните ванти. Поне половината от инвентара липсваше. Спусна се в кокпита. Тук водата беше малко, нещо бе запушило тръбите за отливане, отпуши ги и работата се оправи.

Но в кабината водата стигаше до койките, важни и неважни предмети от обзавеждането или плаваха, или лежах на дъното. Най-напред посегна към корабния дневник и направи гримаса при вида на неговата херметичност – корабът продължаваше да си има корабен дневник. А колко ли неща бяха изпогубени през борда? И сега какво? Още веднъж почувствува необходимост да пропълзи до ампутираната мачта, хвана се за нея и завика:

– Господи, ти, който нямаш въображение за друго освен за наказанията, не можеш да ме уплашиш!... Ето го моя дом, едва се крепи над водата, а онези неща, които го правеха подвижен, лежат в морето. “Психея” е разрушена, а аз съм гладен, разбра ли, гладен съм и съм жаден, нямам сили да се движа, тялото ми е изгорено, от кожата ми изтича последната лимфа. “Психея” я няма, но психиката ми остана! Щом

тук зрее пиеса, значи волята ми живее, а щом има воля, ще те псувам! Разбра ли, ще остане туй, което искам аз, а не което искаш ти!...

Този път господ не отвърна с мълчание, а с вик.

Александър трепна и потърси с очи гларусите. Нямаше ги. Наведе се към дрехите си, вдигна ги – бяха сухи и топли. Скимтеше от болки и се обличаше. Тогава чу повторно гласа и разбра, че за съжаление психиката му, с която се бе изперчил преди малко, наистина не е в ред. Господ продължаваше да крещи. Александър послуша още, махна с ръка и слезе в кабината. Потърси вода за пиене. Синият бидон бе заклещен на мястото си, но нямаше сили да го повдигне. Боже мой, ще открие ли някаква чаша? Наведе се, напипваше предмети, хващаше ги и ги пущаше, но не можа да намери нищо свястно. Луд съм – извика внезапно Александър, – пластмасовата кофа плава пред очите ми! Измъкни я, изцеди солената вода от нея и си налеј сладка вода! И си говорѐ, непрекъснато, иначе е страшно! А така, не бързай, водата няма да ти избяга, има! Хоп! Наля цели два литра!... Хайде, карай да върви! Но не вдигай бързо кофата!... Тук той прекъсна разговора със себе си, кофата се вдигна рязко над главата му и водата потече по лицето му. Все пак голяма част от нея попадеше в устата.

По вантите и по останките на платната можа да набере десетина сушени сафрида, заплетени в конците си. Изяде ги с главите, пи отново вода, намери още рибки, изяде и тях, пи още вода и чак тогава му мина през ум, че точно туй може би е гибелно за изтощения му организъм; пътешествието бе започнало преди триста или повече години, оттогава не бе взимал лекарства, всичко вършеше все напук на здравето си и въпреки туй – нищо, само дето бе пострадала опаковката на тялото му.

Не пожела да се погледне в огледалото; отпрати се към помпата, натисна няколко пъти лоста, но се отказа и хвана кофата. Докато изхвърляше водата, поданиците на пиесата минаха в шпалир през мисълта му. Някои вече губеха търпение и кърсеха отчаяно ръце. Поне един... Да позволи ли поне един от тях да обезумее? Не, още е рано, все още не е дошло време да се обезумява... Ето го и бинокъла. Отръска го и го окачи на постоянното му място. Предметите се появяваха един по един, някои заемаха определените си места, други се подсушаваха, а трети изхвърчаваха към морето – не ставаха вече за нищо. Понечи да хвърли транзистора, но в последния момент се сети, че някъде е спастрил резервни батерии, и го постави на пейката да се изцежда. Щом се появи спиртникът, Александър заряза изчерпването на водата. Подсуши го, напълни го със спирт и се зае да свари първото кафе от последните сто години насам. Когато отвори най-високото шкафче, то му подари редица ценни продукти, особено юфката... Но откъде да започне? Предстоеше му да подреди цялата “Психея”, да изтегли върха на мачтата от водата и по някакъв начин да се опита да вдигне ветрило. Всичко предстоеше, чакаше реда си, но най-напред – чаша горещо кафе.

По навик Александър седна до руля, но не се облегна, знаеше, че ще го заболи. Това е най-сладкото кафе в живота му. Пиеше и оглеждаше разрухата в “плаващата мансарда”. А господ си крещеше, лаеше си някъде, дразнеше. Вече не е останало ни едно облаче, навсякъде лятна чистота, природата му се усмихваше като бебе. Гладкото море създаваше илюзия, че е сладководно, а големите обли вълни на солугана, които минаваха от време на време, му приличаха на апокрифни. Тогава водата в търбуха на яхтата се разклащаше и започваше да съска. Може би там се излюпваше и гласът на господа, отдолу го викаше той...

Сам в безграничната метрополия на океана! Това е по-различно, отколкото сам в океана на хората. Тук, макар и покрит със струпеи, и стомах, натъпкан с корави сушени сафриди, неходил по нужда от десетилетия, Александър живееше със самочувствие на господар. Той не е жалък, не е смешен, туй повече не може да се каже

за него. Поне сега, когато е пребит от стихията. И ще си пие кафето сред руините, както му се полага. Увиращата юфка бърбеше.

9.

Утрото на другия ден намери “Психея” на същото място, отрупана с одеяла и чаршафи. Всичко бе изнесено да съхне. Александър се мяркаше сред битпазара като персонифицирано страдание. Всеки от опитите му да заспи продължително бе завършвал с крах – болките по кожата го караха да подскача. Освен това на няколко пъти през нощта му се счуваха необясними далечни викове. Излизаше в кокпита, за да се убеди, че всичко е слухова халюцинация.

Най сетне дойде ред и на мачтата. След като налови и изяде двацет изпържени сафрида, той се зае с нея. Оказа се, че не е чак толкова трудно да я извади, но как ще постави отломката на мястото ѝ, как ще я прикове? Ясно, ще стъпи на краспицата, но как ще се покачи до нея, откъде сили да издигне дотам и отломката? Това бяха въпроси все на бъдещето. Сега-засега отломката легна на дясната полупалуба. Оставаше да изхвърли остатъците от ветрилата. Всичко отиде в морето – и голямото, и малкото платно. Слава богу, притежаваше много ветрила, те съхнеха с одеялата.

Само една от вантите се е скъсала и това е счупило мачтата. Всъщност имало ли е, или е нямало овъркил? Беше ли се превъртял във водата? Сигурно. Излишно е да се съмнява. Изобщо с него напоследък се случват толкова невероятни неща. И все пак въпреки непрекъснатото отстъпление сред хаоса на разгрома узряваше и се изправяше на крака нещо; този презрян досега жанр – драматургията – се бе промъкнал в същността му с лукавщината на куртизанка. В махмурлука на творческото му безсилие неочаквано се появи представата за прохладния плаж, прострян зад безкрайността на света, линия, пронизваща мечтите на персонажа му. Боже мой, как ли ще го разбере режисьорът?

Обхванат от пристъпите на творческата си алчност, сега той аскетично се отказваше от всички полезни действия за спасяването на яхтата. Обмисляше. Матрицата бе влязла в работа – тук-там под мозъчната му кора подаваха гугли шаблончетата. Оставяше ги да се покажат, засега му бяха необходими, какво ще ги прави после – това е друг въпрос.

10.

Осем метра полезна височина – толкова бе останало от мачтата, предостатъчно. Да провери още веднъж: раксата е в ръката му, през раксата е вкаран шегел, а в шегела – блок; през макарата на блока е прокарано качествено въже, идеално за фал. И повече не му остава нищо, освен да тръгне нагоре. Предстои му да се катери. В детските си години се е катерил по стълбове, а сега, в шестата десетица от живота си, му било писано да се катери по мачта, но не за игра, а от безкрайна нужда.

Напредва бавно и внимателно, кажи-речи – мъчително; всяка стъпка нагоре е като извоювана. Ходилата на гуменките са подсушени добре и държат, но краката и ръцете не, вероятността да стигне до краспицата е нищожна, тежестта на тялото му го придърпва надолу, към покрива на кабината. Спря да си почине. От височината му се откри по-голям хоризонт и самотата му се уголеми. Точно тук и точно в този момент у него недвусмислено се затвърди усещането, че са минали векове, откакто обитава пустоша и безкрайността, стори му се, че вече е забравил как изглежда сушата с материците и градовете. Там хората сигурно продължават да се гърчат и мятат в конвулсии за капка щастие, за малко повече живот. Хайде, Александре, тръгвай нагоре, момчето ми. Така. Дланите се изхлузват, знам, мачтата е полирана, но някога ти се катереше и по такива мачти, нали? Добре е, карай. Някой вика, нека си вика, не му

обръщай внимание; знаеш как разни хора викат в морето, за да те заблудят, че е населено, ако не с друго, поне с духове. Да, той си вика, този някакъв дух, а може би крещи самият бог. Ето, в далечината шава нещо живо, което наподобява човек. Как не, не такива номера, само на тебе – не, никой не може да те спре в изкачването към краспицата, да прикачиш най-после раксата към ухото на мачтата, да вдигнеш голямото платно, поне голямото, та като излезе вятър, да го посрещнеш въоръжен... Какво става? Нещо не можеш, а? Нещо не те бива. Знаех си. Спокойно, запази хладнокръвие – ако не днес, утре ще успеем. Слизай, трябва да укрепнеш.

Александър се спусна обратно и остана прав, прегърнал мачтата, притиснал чело към топлото лакирано дърво. През полировката към ноздрите му проникваше далечното ухане на бялата мура.

– Вика ли някой?

Някой мучеше.

– Кой е?

Този път Александър разбра, че вече не става въпрос нито за морските духове, нито за богове – в морето викаше човек. Ами да – на седемстотин метра. Като севзя внимателно, Александър разбра, че човекът не плува, а се крепи върху нещо.

Зовяха мъртвеца да спасява, дереше гърло някакъв нещастник, който впрочем може би си вика от дни...

Това, разбира се, няма да стане, все едно че Александър отсъства, липсва, както си е всъщност, но можеше да предложи “Сюркуф”. Заедно с веслото. С един бидон вода. И една въдица. Промуши се и издърпа лодката. Тя беше полунапомпана. Започна да я надува с уста. Даде си сметка колко скрупули мъкне със себе си, а е толкоз просто – остави удавника да пукне, ти самият си удавник, сам си за спасяване.

Загреба спокойно, стараше се да дообмисли случая, пред него се простираха няколкостотин метра, но нищо не му идеше в главата, само нарастваше простото нещо, монтирано в същността на човешката природа – любопитството.

Корабокрушенецът се крепеше върху голяма класическа греда с формата на буквата Г. Над водата се подаваха глава, рамене и ръце. Кожата му беше тъмна, косата бръсната, под нея блестеше ниско чело, а сред монголоидното му лице зееха цепки-очи. Сега-засега те се отваряха и затваряха и сякаш нямаха нищо общо с нервната система на човека.

– Сега, татарино, внимавай – подхвана отдалеч Александър, – ще хванеш задната част на лодката, ще се държиш спокойно, а аз ще те извлека до яхтата. – Главата на непознатия не помръдна, очите не промениха настроението си. – Ще те замъкна до яхтата. Но няма да се качваш в лодката, защото ще потънем. Виж, едва се крепи над водата... Нищо не разбираш. Какъв си ти, що за човек си и как си попаднал тук?... Не си нищо друго освен един печенег, Чингиз Хан!...

Непознатият изръмжа. Александър възприе звуците му като опит да предложи нещо.

– Какъвто си здрав, като нищо ще качиш мачтата и ще вържеш фала. Провидението те праща, братко мой, човече, макар че приличаш не на брат, а на чудовище.

Раменете и ръцете на удавника тръпнеха с блясъка на стара медна отливка, по тях нямаше нито едно косъмче, кожата беше навсякъде гладка и въпреки изтощението тялото крещеше с исполинската си сила. Спасителят се зае да обяснява с ръце някакво свое предложение, той приближи “Сюркуф” до гредата, но печенегът сякаш чакаше това; без да се съобразява с предупрежденията, награби предницата ѝ. Александър с ужас зърна великанските му пръсти, завършващи с измити до прозрачност неизрязани нокти. В безумния си порив да грабнат спасението те потънаха в гумата. Самоубиецът

се запита дали няма да спукат подплатената материя. Всъщност опасността не идеше оттам, а от паническия устрем на жертвата да се преметне в лодката.

– Не!

Смачканата предница отиде под водата, морето нахлу в “Сюркуф”, Александър полетя с веслото в ръка през удавника.

– Слушай – изрева от водата спасителят, – животно, не виждаш ли, че те спасявам?

Татаро-монголът изръмжа повторно и този път без каквато и да е логика хвана рамото на спасителя си. Александър усети непосредствено силата му и схвана, че става още по-страшно – глупакът бе пуснал лодката и сега намираше опора само в него. В следващия миг го обгърнаха две ръце, удушването му бе въпрос на секунди. Направи опит да се измъкне, глупости, изключено: звярът в паническия си страх ще го удави. Освен да опита правило номер четири. Както предполагаше, дивакът доверчиво тръгна с него, но скоро се убеди, че го повличат не към слънцето, а към дъното. Александър продължаваше да набира дълбочина. Най-после му олекна, клещите се бяха разтворили. Оставаше му да следва правило номер четири докрай – да се отдалечи от местопроизшествието. Когато изскочи над морето, докато гълташе въздуха, чу сърцераздирателното ръмжене на номада. В пристъпите на новия си ужас той сякаш се мъчеше да удави лодката.

Без да каже дума повече, дори без да помисли каквото и да е, спасителят заплува към яхтата. Нито веднъж не се обърна, малко го интересуваше съдбата на дивака; имаше си своя проблем – ще му стигнат ли и сега силите да се докопа до стълбичката. Като по чудо и този път “Психея” го чакаше, лежеше си на мястото, дори не помисляше да бяга.

И на какво може да се дължи? – запита се той, след като си почина сред меката суха завивка в кабината. Защо побягнах стремглаво от смъртта? Сигурно защото поискаха да ми я наложат, той искаше да ме свърши, един дявол, едно животно!...

Изправи се, напълни канчето с вода и прибави към нея лъжичка нес кафе; нямаше сили, нямаше и нерви да чака завирането на водата – започна да пие направо. Но нищо добро не последва след кафето. Александър се извърна към койката, тя му се стори много комфортна, приласка го към себе си, загърна го с белотата на чаршафите.

Привечер, когато светът се готвеше да заспи, той се събуди от някакъв шум. Нещо на десния борд. Рипна и изскочи в кокпита. Ослуша се, обхвана с поглед пространството край яхтата. На три метра от кърмата, пълна с вода, стоеше надувната спасителна лодка “Сюркуф”. До нея – веслото. И двете му бяха необходими. Запъти се към стълбичката, трябваше само да се спусне и да ги прибере. Прекрачи борда и замря.

Дивакът се държеше за тръбите.

Знаеше ли, че държи стълба, досещаше ли се, че може да се изкачи по нея? Александър приседна върху палубата и се замисли. Няколко пъти въздъхна и погледна надолу. Най-после се наведе и протегна ръка. Започна да дърпа, искаше му се да подсказе какво трябва да прави, а оня може би подразбира и въпреки туй отпусна ръката си – много бе изтощен, горкият. На Александър не му оставаше нищо друго, освен да донесе предпазния колан. Привърза го за подмишците, а края на спасителното въже привърза към стълбичката. Дивакът вече не можеше да потъне от слабост.

Докато неканеният гостенин почиваше, потопен във водата, Александър успя с помощта на куката, без да се мокри, да прибере лодката и веслото.

Малко преди да се свечери, гостът подсказа, че си е починал, и започна да се придвижва. Александър хвана въжето и затегли. Имаше чувството, че изтегля метален блок. Тъмното чудовище падна върху “Сюркуф”, в кокпита. Изглежда, че възможностите му се бяха изчерпали дотук. Тялото му се изпружини и се опъна върху

напомпаните бордове на лодката. Едва сега Александър разбра, че гостът му не е гигант, гигантска беше само силата му. Единствената му дреха бе омазнен кожен панталон, много стар, грубо закърпен на две места. Голият му торс предлагаше изненада – нескопосана татуировка. Напрегна въображението си, но не успя да я разгадае. Всеки случай, представляваше нещо средно между лъв и куче. Направи му впечатление, че пръстите на краката му бяха раздалечени. Това накара Александър да си помисли, че неканеният гостенин не се е обувал често.

Напълни чаша с вода и я поднесе към устата му.

– Хайде, Нумиан!

Усетил сладката вода с езика си, дивакът я изгълта мигновено и схруска чашата. Пластмасовата материя изчезна в стомаха му. Александър отскочи назад.

– Нумиан!

Нумиан спеше.

– Какво направи бе, човеко?

Нумиан лежеше неподвижно, излят само от цимент с гъста стоманена арматура; силно тяло, неугледно скроено, грубо изработен татарин.

11.

Неподвижността на морето позволяваше да се извършат важни манипулации за подреждането и подсушаването. Дори вътре, в утробата на “Психея”, замириса на сухо. Случи се нещо странно – щом смени батериите, транзисторният приемник заработи. Това даде възможност на Александър да свери часовника си и да послуша музика. Не обърна внимание на информационните емисии, макар че долови в гласовете нещо задъхано. Какво ли се беше случило? Бедствие? Война? Сензация? Тия неща значат толкоз малко тук, под блестящия купол на небето, сред гъмжащите от сафрид водни простори. Измъкваше все пълни чипарета, трябваше му много риба, в огромни количества, трупаше я в легените и кофите, подменяше я след време или я сушеше и все по-често извърещаше поглед към мачтата и скъсаната ванта. Нищо ново не беше му хрумнало. Оставаше в сила вторият вариант – блок при краспицата и вдигане на щормовите платна. В атмосферата се долавяше обещание за вятър. Макар и скалпирана, “Психея” можеше да се понесе напред.

Но къде?

В коя посока?

Това е въпросът.

Да се върне ли? Веднага ли да стори това, или като стигне централната зона на морето? А не може ли другия вариант – да скита, докато го затрият бурите? Виж колко хубаво е, като ги побеждава, мъжко е, достойно за духа. Накрая ще рухне, но чак след като е изиграл великата си игра. Не е зле да побеждава. Ами че той вече почти не е смешен. И тази страшна пиеса, която набъбва...

Александър вади пълни чипарета, откача пулсиращите сафриди и мисли дали да не намеси и приборя; дали да не допусне шума му на сцената – да си послужи с един слухов мираж: публиката в салона го чува, той е призивен, далечен, близък. Разбира се, чуват го и героите, предназначен е за тях, всъщност олицетворява мечтата им, обещанието за щастие или пък самото щастие. Към него се стремят хората; затова се трупат на сцената, те го търсят, озъртат се, дирят път към водата...

Малко преди единайсет пейзажът се избистря съвсем. Полъхна неубедително, но въздухът отново увисна неподвижна. Морето се отпусна обезверено. Капитанът на “Психея” беше сигурен, че се появява източният, който и без това би трябвало да си духа по закон през туй време от лятото. Така и стана, появи се вторият полъх. Макар и

без платна, яхтата долови промяната с най-чувствителните си части и просто реагира. Половин час по-късно морето посиня с един от добрите си нюанси.

Прекъснал риболова, Александър само съзерцаваше, сякаш за първи път виждаше ведро море и топло небе, достойни да събудят младежки пориви и спомени. И защо е необходимо да свършат тия неща? Нима човек може да отиде някъде завинаги, да ги изостави? Необходимо ли е да потъне на всяка цена, а те да си останат във времето, векове след неговата смърт – тези крехки сини часове на източния вятър!... Идеята за пиесата заблестя с нова сила.

И най-неочаквано се появи фрегатата.

След петнайсетгодишно отсъствие!...

Тя се приближи с левия си борд. Той прекрачи към нея, качи се на палубата ѝ – просто напусна “Психея”. Платната на фрегатата бяха нови, безупречно вдигнати и опънати, както винаги ходът бе очарователен, а щурвалът се подчиняваше на най-финото докосване.

Кабината ухаеше на цейлонски чай и мулатки.

Като привърза руля, той мина край тях и ги покани да го последват в каюткомпанията. Преди петнайсет години мулатките винаги го следваха там, носеха димящите си чашки, сядаха край него и пиеха чай, а зърната на гърдите им потръпваха. Този път обаче вместо тях влезе само Неси. Това не го учуди, вече беше свикнал да се примирява с някои неща.

– Какво? – запита Неси.

– Нищо.

– Признай, че предпочиташ мулатките.

– Е!...

– А защо? Кажы защо предпочиташ мулатките вместо мен?

– Понеже са повече – отвърна той, загледан в дъбовата настилка на палубата. – Много и все мулатки. Само бюстът на една от тях тежи повече от тебе цялата.

– Мисля, че знаеш колко те обичам – рече тъжно Неси. – И сигурно не си забравил, че оставих всичко да тръгна след тебе. Вече нямам нищичко на сушата, всичко е тук, на фрегатата. Чакай... защо фрегатата? Защо не “Психея”? Къде е тя?

– Ох, отново ли да ти обяснявам, казал съм ти го сто пъти – когато ми е хубаво, на хоризонта се появява една фрегатата, идва и ме взима. Някога се появяваше често, а сега – след петнайсетгодишно отсъствие. И вместо мулатки – ти. Може би съм много виновен пред тебе или пък нещо друго, защото откъде-накъде ще седна да сменям осемстотин мулатки за една-единствена, и то анемична, след като познавам и най-дребните ти кокалчета, и то... навсякъде.

– Добре де, добре – отивам си. Важното е, че се появи отново, че отново пътуваш с фрегатата. Разбираш ли – важното е, че усети някои неща както някога, както си ми разправял... Къде е “Психея”?

– Там.

– Къде? Има ли някой на борда?

– Оставил съм Нумиан.

– Един дивак.

– Откъде го взе?

– Питай, че да ти кажа!... Ей, Нумиане, ти пък от какво се измъти? Как ще обясниш присъствието си?

Нумиан продължаваше да спи. Разтърси го с крак, за втори път без успех. Александър се чудеше какво да предприеме – вече духаше вятър и можеше да се упъти към централната зона на Черно море.

Грабна раксите и макарите, насочи се към мачтата. Започна да обува гуменките, провери ги, бяха сухи, мачтата също беше суха. Ех, ако можеше да събуди по някакъв начин чудовището!... За него е играчка, то просто щеше да отскочи до краспицата. Но дивакът спеше втори ден и Александър понесе въжето нагоре сам. Този път нещата потръгнаха, краката му заемаха уверено позициите си, ръцете държаха.

Когато се спусна обратно, погледна към краспицата и се убеди, че всичко е о кей: фаловете висяха по местата си, вече можеше да вдигне щормовите платна. Тези платна не му обещаваха голяма скорост, но закъде ли пък се е забързал? Вече ще духат постоянни ветрове: през деня – източният, а през нощта – западният, бризи колкото щеш, пресни, благодат за тялото и духа. Александър измъкна платната. Работеше бавно, безгрижно, щеше му се да мисли, че действа равнодушно, но зад привидната му апатия се долавяше копнеж минута по-скоро да почувствува яхтата като пришпорена кобилка.

Щом усети въжето в ръката си, без да ще, легна на курс бакщак; знаеше, че не е задълго, този курс го водеше точно в обратна посока, към пристанищата. Ала имаше желание да потича малко с вятъра.

Дълбоко, в най-мрачните гънки на мозъка му, се потайваше мисълта да потегли към сушата. Ами да – нещата се бяха променили, – на борда вече имаше човек за спасяване и една пиеса за отнасяне.

Подушил пътя към дома, Александър проучи внимателно обгорените места по тялото си и извика от мъка – носеше се към Неси два пъти по-грозен и може би два пъти по-стар отпреди. Кога беше то? Преди два или преди три милиона години? Един обезобразен Одисей, с една обезобразена мачта, се връщаше в пристанището си. Лесно е да се преодолее Атлантическият океан, ела да минеш това малко, но необуздано Черно море.

В този ден газовата печка проработи за първи път от обръщането. Напълни голямата тенджерата с морска вода, обвари сто сафрида и изяде поне четирийсет. Стараеше се да яде, а не да лапа. Към финала на обедата това почти му се удаде. Предстоеше му работа, имаше да се справя с много манипулации, например не знаеше какво точно липсва, избягваше да проучи кои от продуктите са все още годни за консумация – да, той се страхуваше да погледне действителността в очите. Добре, че навикна поне да гледа по-спокойно счупената мачта, чийто връх лежеше на десния борд и поне засега не пречеше. Трябва ли да го изхвърли? По едно време реши, но се отказа – все пак това беше част от тялото на “Психея”, нека си лежи там, може пак да потрябва. Но къде ще потрябва? На сушата, къде! Не разбра ли – караме към брега, имаме да отнасяме един дивак и една пиеса.

Трябваше да спасява кожата си, и то в буквалния смисъл, поне да облекчи болките. Загуби доста време, докато намери крем, намаза се, тайно се надяваше, че нивеата ще извърши чудо. Един съблечен възрастен мъж представлява не толкова красива картина, ала един съблечен възрастен с обезобразена кожа е трагедия.

Най-после делфини!...

Без да се двоуми особено, Александър реши, че ако се приближат, ще се опита да убие някой с куката; добре е да обогати менюто си за няколко дни. Няма да се спре, ще вдигне ръка и срещу делфините, живее му се, брегът е още далеч и де да знае докога ще има рибни пасажи. Ами този човек на борда? Нали най-после ще се събуди?... Ще иска да яде. С какво ще го храни, ако не с делфини. Стига да се приближат. Къде бяха харпуните? Ще ми излезе лошо име, но ще стрелям или ще замахна с куката. Ще намеря ли лесно харпуните, или ще трябва да употребя куката? Все още нито един делфин не се приближаваше. За всеки случай той стана и придърпа куката. Но стадото мина и замина, просто не му обърна внимание. Черните точки

изчезнаха на изток, стопиха се в светлината, сякаш се стопиха в света, отнесоха филетата си и онези чудесни късове месо, разположени по местата, където се предполага, че се намират вратовете им.

Няма делфини, но има цигари. Запали и започна да топли вода за кафе. И този път предпочете да го пие седнал на руля, загледан в платната, открити върху синия равен пейзаж: мизерни, импровизирани ветрила! Върху техните плещи лежи изключителната мисия да го върнат при хората. Нещата в пиесата продължаваха да се избистрят, нюансите се обогатяваха, непрекъснато припламваха отделни реплики, записвани в корабния дневник. А какво ли би станало, ако книгата паднеше през борда? Какво ли биха си помислили хората, като прочетат подобни пасажи не другаде, а в корабен дневник:

ТЪЖНИЯТ ЧОВЕК: Ще ми се да знам, ако стигна най-после при морето, ще ме остави ли запекът, който нося от години със себе си? Жена ми ме остави, забрави ме отдавна, и децата ме оставиха – ще ме остави ли обаче запекът, който е унижението на живота ми!...

БЕЗОТГОВОРНИЯТ СКИТНИК: Вие сте противен тип.

ТЪЖНИЯТ ЧОВЕК: Знам, но ще ме остави ли?

БЕЗОТГОВОРНИЯТ СКИТНИК: Предсказвам ви по-страшното: не само че няма, но ще се върне жена ви. Тя е много стара и много болна, но ще се върне, за да я гледате.

ТЪЖНИЯТ ЧОВЕК (въздъхва): Дано.

БЕЗОТГОВОРНИЯТ СКИТНИК (едва не подскача): Какво?

ТЪЖНИЯТ ЧОВЕК: Обичам я!

12.

На другия ден сутринта дивакът отвори очи, държа ги примижали известно време и накрая изръмжа, но не стана. Предвкусил близкото бъдеще на завръщането, в отлично състояние на духа, Александър щедро изсипа две канчета в устата му. Погледът на непознатия дори и не се опита да изрази нещо, по което би могло да се предположи, че става дума за благодарност. Това сякаш хареса на домакина. Той домъкна тенджерата със сварената риба, избра един едър сафрид и го насочи отвисоко в пастта. Щом рибката докосна устните на омаломощения, пастта се разтвори и налага ръката на дарителя. Александър извика, изтръгна се от зъбите и избяга чак в кабината. Палецът кървеше. Заля го със спирт и му лепна анкерпласт.

– Ти си лош! И нямаш нищо общо с Петкан!

Извърнал глава към дарителя си, монголът го гледаше все тъй безизразно.

– Само туй ми липсва – простена Александър, – да умра от инфекция.

Погледите им най-сетне се срещнаха. На домакина му се стори, че татаринът леко открява уста.

– Искаш да лапаш!... Нà! – В момент като този печенегът едва ли бе в състояние да проумее какво може да означава един показан пръст. – Не съм побъркан!... Слушай, кой си ти, откъде се взе? Сред морето, върху греда!... Бъди спокоен, ако се държиш все така, като нищо ще те бутна обратно. Лежиш... Но устата ти е отворена, чака да ти пусна нещо. Слушай какво, Нумиан!... Нумиан, как го измислих? Внимавай сега!...

Рибката падна върху рамото на омаломощения. Той направи опит да извърне глава към нея, а после се опита да вдигне ръката си, но не успя.

Домакинът взе друга рибка и се приближи. Този път я пусна отвисоко. Схрускана с два маха на челюстите, тя изчезна. В омаломощения организъм на госта засега работеше само челюстта. Александър се отказа, нямаше смисъл, гладният можеше да изяде всичко, пък и него самия, заедно с въжетата.

– Слушай, варварино, кажи, докато е време – не върша ли грешка, като те съжалявам? Лично аз си представям трудно картината на самотен съд сред празно море и само двамата на борда. Няма вода, няма храна... Кажи ми, людоедо, виждаш ли в мен храната си?

Людоедът мълчеше. Александър му показва празната тенджера, после я захвърли демонстративно.

В дни като тези заслужава си човек да живее и не само да живее, но и да вика от радост. Наоколо синьо, богато; след малко ще излезе и вятърът; сафридите скачат като бесни над водата; бризът ще смете омарата на хоризонта и изворно бистър, ще се втурне към мръсните брегове.

Устата на людоеда се отвори.

– Затвори я, братко! Няма... Има сурова, варените свършиха. Сурови колкото щеш, една кофа и един леген!... Да бе, не се досетих... Ето!

Суровата рибка бе схрускана като другите. Започна поголовно хвърляне на рибки в дупката. Челюстта и зъбите дъвчеха, устата се пълнеше с кръв; тя потече по брадата, стече се по гърдите и на Александър му се стори, че татуираното куче – или лъв – си близна крадешком от нея. Какво нещо е изкуството, помисли си Александър: ето, и той носи рисунката върху гърдите си. И какъв е бил този народен гений, или мошеник, създал яркия синтез на животното? Случайно ли е получен, или нарочно? Има нещо наистина уникално в това да създаваш животно, което може да приемеш веднъж за куче, друг път за лъв.

– Изяде цяла кофа! Край! Затваряме! Сърдѝ се, ритай – няма да ти дам!...

Монголът затвори очи и май че се унесе отново в сън.

Александър се съблече, поплува и се освежи, излегна се върху кабината, усети благодатната топлина на слънцето. Щом изсъхна, побърза да се облече, гонеше го страх от ново изгаряне. Запали печката и постави джезвето.

Когато посегна към корабния дневник, неочаквано си помисли за пълничка бяла жена. Светът би трябвало да бъде населен само с млечни тела... С жените няма за какво да говориш – тръшни ги някъде и край; после пиши спокойно до следващото тръшкане. Неси, какво е Неси – кротък ужас, иска да говори за изкуство, настоява за мястото си в “плаващата мансарда”. Александър беше повече от сигурен, че ако ѝ предложи да се самоубият заедно, тя ще се постарее туй да стигне до ушите на повече хора. Има нещо приятно в снобизма, дявол да го вземе, например – Неси ще положи усилия самоубийството им да стане по-красиво от замисленото, ще го натруфи, накрая, разбира се, ще го изсуши от философската му същност и по женски като нищо ще го извърти на любовна основа.

Той мислеше за овална бяла жена, за Неси и за снобите, ала опрашената вече тичинка на писането го теглеше към кабинета. По-едрите видения се очертаваха; както очакваше – пламна и пейзажът, единствен и единен; образите заживяха в него естествено.

13.

Александър усети резкия удар на бриза върху голямото платно.

Изскочи в кокпита и едва не блъсна главата си в гика, който след новото оборудване бе слязъл ниско. Гланцът на морето бе отлетял, водата тръпнеше.

Но онова нещо, което би трябвало да лежи върху гумената лодка, липсваше.

Капитанът се озърна и откри госта си на предната палуба. Приклепнал до легена, Нумиан вадеше сафриди и ги поглъщаше.

– Нумиане!

По брадата и гърдите му се стичаше рибя кръв.

– Яж, човече, хапни си!

Бялото на очите му лъщеше, дивакът ядеше като куче, което се бои, че ще му отнемат кокала.

Потънал в творческо безумие, Александър издърпа още въжето. Гикът се повдигна повече. Малкото платно и без това си потрепваше на необходимия за потеглянето ъгъл. Върна се назад и хвана управлението, “Психея” изскимтя, той я почувствува в ръката си, но същевременно усети мъка от намалената площ на платната – беше от ясно по-ясно, че няма да летят. И все пак зад кърмата се очерта пещата линия на килватера – беше теглена черта на застоя.

Новите платна, разбира се, означаваха още едно допълнително неудобство – трябваше по-често да отскача до руля, по-често да коригира направлението – центровката бе нарушена, полуавтоматичното устройство за управление не работеше както досега.

Нумиан изгледа дъното на празния леген и се изправи; голата част на тялото му представляваше архипелаг от мръснокафяви мускули, нищо в движенията му не издаваше пластичност. Нумиан напомняше затегнат и пренатегнат по гайките и болтовете организъм. Изсъхнал, панталонът му сякаш бе станал още по-мръсен и вонеше на животно. Наскоро бръснатата коса още не бе порасла, облото скулесто лице с особената си конструкция изразяваше устрем напред; можеше да си го представи на кон, как прекосява степи, опожарява градове, пече овни върху клада от александриаски книги, похищава жени в току-що нападнатото селище или участва в заговор против водача си. Когато се вгледа добре, Александър откри дупки на ушите; ушите му бяха малки и не много нагънати, но по тях дупките личаха добре, липсваха само халките или обещите. Обещи можеше и да не му подарява, но на всяка цена трябваше да му подари панталон.

– Така няма да я бъде – избухна Александър и Нумиан трепна от внезапно започналия разговор. – С тази биволска кожа ти в кабината ми няма да влезеш, разбра ли? Момент! – Александър изчезна и се върна след секунда. – Ето ти анцуга, захвърли кожата в морето!...

Печенегът не реагира, метнатата към него дреха падна в краката му.

– Нумиане, преоблечи се! – Александър показва с жестове как да стане това. Номадът сведе поглед към двете парчета на анцуга, но не помръдна, с легена в ръка. – Трябва да пратиш тая мръсотия във водата! – Александър посочи панталона и след туй – водата. – Нищо чудно да ти дам и бельо, разбра ли?

Вместо да му отговори с нещо, дивакът тръгна към него, постави легена в кокпита и се върна на мястото си. Поседя известно време, може би размисляше как да постъпи, изправи се, взе анцуга, хвърли го към Александър и се изпика върху палубата. Писателят го изчака да свърши и отривисто се изкатери при него. Но преди да заговори, върна се, грабна кофата, загреба от морето и яростно заля палубата.

– Говедо мръсно гадно, да не съм видял втори път подобни гнусотии, защото ще ти счупя кратуната тиквеста! Разбра ли?... Разбра ли бе, номадино гаден?... С един ритник ще те изхвърля през борда, при рибите!...

Дивакът схвана, че нещо в постъпката му не се е понравилось, но продължителното викане, с което го обсипваха, не му хареса чак толкоз. Като му се караше и му обясняваше нагледно как се пикае в яхта – през борда, направо в морето, – Александър може би преигра и предизвика ръмжене у събеседника. Това го стресна и го накара да се изтегли към руля. Продължи оттам, но вече с приятелски тон, доказваше му, че има неща, които би трябвало да се спазват непременно, иначе на какво би заприличало, на нищо, че това и сега не прилича на нищо, защото как може да бъде пренебрегвана меката платнена материя, тя просто гали кожата на човека, а

биволската кожа на вонящия панталон е като шкурка и тежи дванайсет килограма, мъкнеш ги на задника си, тормозят те, не позволяват на тялото ти да диша. Освен това смърдят на коч. Затуй, драги Нумиане, облечи си меката чиста дреха, тя се носи обикновено от спортистите и позволява всички видове свободни движения; в нея тялото диша и се развива хармонично.

Бръщолевенето оказа въздействие, дивакът се позасрами и сякаш да потвърди това, отново взе анцуга. Разгледа двете парчета основно и повторно ги хвърли на мястото им. Този път обаче, вместо да се върне на предната палуба, Нумиан се сви в удобното си гнездо – лодката.

Божичко, колко близо до него беше той. Александър го усети с палеца на левия си крак, почувствува четината на главата му, едва побола след бръсненето. Да, този човек бръснеше главата си или му я бръснеха някъде, но къде? Това е въпросът на въпросите: от кой бряг идва Нумиан? После другите въпроси: как се нарича, какво е потеклото му, религията му, с какво се занимава. Безспорно в краката на Александър лежеше изостанал във всяко отношение дивак, у когото най-човешкото нещо бе татуировката – елементарен опит за естетическа изява. Кой е сътворил тази лаконична “скалопис”? Този беше друг, отделен въпрос.

Александър почувствува състрадание, умиление, тъга и натрапчиво съжаление към бедното дете, дори необходимост да го погали с ръка, стига жестът му да бъде разбран както трябва. В краката му сигурно лежеше кротък гигант, къс от суровата, но честна природа на миналото, примитив, реликва. Натисна с палец косата му и доби чувството, че се докосва до вековете...

Мечтаеш ли да бъдеш на мястото му?

Ще бъдеш ли по-щастлив, ако си Нумиан?

Тази мисъл го превърна отново в Александър – страдащия дух, за когото не съществуват тайни и нищо повече не може да го удиви, за когото ходовете на битието са прозрачни и монотонни.

Къде се връщаш? Натам ли? Към брега? Защо се връщаш, кажи? Вече са те погребали. И Неси те е прежалила, тази сантиментална глупачка, която смени съпруг-божество и дете-ангел за един на 55!

Къде, Александре? Отново ли ще се навреш в гарсонията си, да пишеш за първи път това, което е написано хиляди пъти? Да се поддадеш на една глупава пиеса!...

Добре де, няма – съгласи се Александър, – но какво да правя с Нумиан?

Какво, нищо!

Как!... И него ли?

И него!... И той със смъртта на снобите. Представи си – седите в кабината, в безтегловност, на дъното. Ако някой погледне през илюминатора, ще каже: Брей, един дивак и един джентълмен! Мъртви! Един до друг!... Дявол да го вземе, как ли се е получило?

14.

Изненадата на дивака от туй, че го карат да захвърли прилепналия кожен панталон, на другия ден се смени с учудване: вместо вкусната сурова риба, пропита с кървящи сокове, предлагана му я сварена и гореща. Най-после успя да даде урок на домакиня си – щом изтеглиха седемте рибки от водата, Нумиан побърза да ги откачи от кукичките и ги налапа.

– Господи! – хвана се за главата интелектуалецът. – Слушай, глупако, ако искаш да знаеш, това облекчава труда ми, яж ги направо, ето ти чипарето – можеш да ловиш и да гълташ.

Дивакът пое чипарето и метна оловото в морето. Когато измъкна рибките, спокойно започна да ги отделя от куките.

– Ще те науча на много неща! – закани се Александър. – На интересни неща!... Не така, не хвърляй заплетени куки в морето! – Александър изтегли чипарето обратно и го разплете. – Всичко трябва да бъде в ред, всяка кукичка сама за себе си.

Какво ли си мислеше той! Изобщо можеше ли да мисли, притежаваше ли някаква чувствителност? Засега Нумиан насищаше глада си. Какво ще предприеме после, след като се нахрани? Може ли да възприема красотата на природата? В момента впечатлява ли го яркосиният топъл ден? Там за втори път се появяват делфини. Какво ли мисли за тях?

– Нумиане, виж!

Александър посочи към стадото. Дивакът съгледа делфините и наведе глава към влакното на чипарето.

– Амбула!

Първата дума просто падна от устата на госта като зрял плод, цяла, компактна, ясна. И го обърка още повече. На яхтата вече си имаше загадка.

Амбула! На какъв език?

– Амбула! – извика Александър и повторно посочи делфините.

Нумиан изръмжа, но не вдигна глава. Колко много любопитство и обещания за открития към дивака. Наистина, какво представлява Нумиан? Това не е маловажен въпрос. Чингизханщина или кротко робство в харемски владения? Бруталност или сялопо покорство? Далечна история или съвременна изостаналост?

В крайна сметка – беше ли му пратила съдбата знак, с който да му подсказва, че все още съществуват свежи тайни? По всяка вероятност – да. Беше му подхвърлила хрумване за пиеса, а сега – обещание за някакво проникване. Искаше му се да влезе в същността на дивака, да я изследва, а после да я подчини и извае по свое подобие. Вече имаш свой Петкан, помисли си Александър, направи го такъв, че да те слуша и примира от покорство, превърни го в куче.

Но като размисли по-сериозно, капитанът на “Психея” реши, че дивакът трябва да умре.

“Психея” блуждаеше, Александър не смееше да прекъсне риболовния порив на госта си – трябваше да натрупат много храна, нищо не се знае, понякога морето изведнъж обезрибява. Писателят окачваше сафридените връзки по всички възможни места на ветрохода – все запаси за далечно или близко бъдеще. Тук нямаше мухи, чирозите се вееха добре и не червяхаха, добиваха добър вкус, от тях капеше чудесна мазнина, тя обезобразяваше палубата, но имаше ли значение?

Александър хладнокръвно изчисляваше тласъка, необходимия замах. Той трябва да бъде силен, категоричен, печенегът тлябва да изхвъркне рязко през борда, в никакъв случай не бива да се вкопчи за фалшборда и да се задържи. Туй би означавало обрат, сплескване – костите на Александър ще изпукат, писателят ще се превърне в смачкана жаба, бруталната сила на номада ще счупи и черепа му, там, притиснати от удара, ще се сплескат всичките му идеи, ще се превърнат в жалки плоски идеи; изобщо туй нещо не бива да се случва за нищо на света и може би няма да се случи, ако жестът и тласкането се обмислят старателно.

– Амбула! – изкрещя Александър.

Нумиан подскочи и, боже мой, как се промуши, как намери куката? (По какъв начин се сети, че тя може да му свърши работа, предварително ли бе обмислил това?) Той запълзя през кокпита. Над фалшборда очите му проследиха делфина. Замапна светкавично и направи дупка в гърба на животното, но нищо повече – не можа да го закачи за устата.

Нумиан скимтеше, изглежда, изразяваше недоволство от себе си.

– Уви! – забъбри домакинът. – Амбула се приближи, защото вярваше в нашата доброта; повече няма да повтори тази глупост и ще разкаже на другите делфини за нас.

Нумиан не го погледна и сега, върна куката на мястото ѝ и отново се залови за риболова.

Тази кука дали не би свършила работа, а? Не може, разбира се, няма как да замахна и остава въпросът – ще успее ли да пробода мускулите му? Виж, да го бутна с нея отдалеч – бива. Само да не я докопа, само да не ми я измъкне от ръцете! Гадно е да умреш от замаха на дивак, който дори не би и допуснал, че убива мислещ бог: система от нежност, комплекси, интелект; едно усещане както за нищожество, така и за величие; верига от унижения, смехории, мощ и мизерно безсилие; една тълпа и една безутешна самота.

Може би прогонени от амбула, сафридите изчезнаха изведнъж. А може би амбула бяха разпространили новината за лошите хора? Сафридите потънаха някъде и печенегът, след като измъкна няколко пъти празни кукички, най-после се обърна с ръмжене към домакина.

– Това е, Нумиане! – Александър разтвори ръце. – И да викаш, и да не викаш, понякога рибата изчезва изведнъж, няма я, никой не знае причината, някакви кодове, някакво хрумване на природата... И то е тайна, разбираш ли, никой не знае защо изчезват рибите.

Нумиан набра чипарето и се тръшна върху лодката. Александър напълни платната с вятър и пусна “Психея” по пътя ѝ. И отново – кой беше нейният истински път? Към централната зона на морето или съм сушата?

Нумиан спеше. Кръвта бе покрила кучешката част на татуировката, беше останала само лъвската част. В процепа на устата му спяха трийсет и два бисерни зъба, а чертите на лицето му се бяха успокоили до такава степен, че никой не можеше да разгадае по тях къде свършва далечният изток и къде почва далечният запад...

Удобен ли е моментът?

Беше ли дошъл?

Ами ако номадът все още съхранява рефлекса против това оръжие?

Вместо да се губи във въпроси, Александър остави руля и се върна в кабината, намери големия нож и когато подаде глава навън, изстина. Нумиан бе отворил очи и гледаше с любопитство към него, изглежда, зареден от вековете с предчувствието за приближаващия се ханджар. Александър пусна зад гърба си оръжието, ножът падна върху койката. Нумиан заспа. Александър грабна радиото и намери музика, отнякъде му се обади Брамс. Собственикът на “Психея” усили звука, приемникът загърмя.

Но Нумиан не се събуди.

Погледна курса. Беше добър. Отвори корабния дневник. Взе химикалката. Какво да напише? Нищо не може да напише. Ами да напише туй, което стана преди малко с ножа – едно интересно изследване. Нищо не можа да напише, задоволи се само да нарисува едно делфинче. Острието на писеца шареше нервно по листа, удвояваше и утрояваше контурите и така делфинчето бе нарисувано с помощта на много повече от необходимите линии, явен израз на празнота и скука. Една от линиите сигурно беше най-сполучливата, но коя?

Александър се нагледа на рисунката си, понечи да я задраска, но се усмихна и написа под нея: амбула.

Докато рисуваше делфинчето обаче, вътре в него разярената тълпа ревеше и тичаше към морето. И когато всички млъкнаха, за да чуят ясно приборя, дочуха кръсците на друга тичаща тълпа. Какво ставаше там? А!... Прииждаха хора, много,

тълпи излизаха от морето и търсеха благодатта на сушата, където според дълбоко залегналото у тях убеждение се живеело по-добре.

15.

Беше си негово собствено хрумване, финал на пиесата му, беше си го измислил по време на пълното с рискове пътешествие и нещо у него крещеше, че незабавно трябва да го отнесе на сушата, при пишещата машинка, длъжен е да го направи достояние на двукраките насекоми, да им докаже, че е така, а не иначе, както си въобразяват те.

Но колебанията на писателя все още не значеха нищо, “Психея” напредваше добре, вятърът духаше прилежно. Риба вече нямаше, Нумиан посягаше към сапасите от сушен сафрид. Сутрешните изчисления подсказаха на капитана, че до центъра на морето има не повече от шейсет мили; при най-лошия случай, с лавиране и продължителни затишия, след три денонощия ще се озове там. Засега има да преодолява една пречка – Нумиан. Чисто и просто трябва да го изхвърли през борда, да се освободи и да остане със собствения си вътрешен проблем, а не да мисли как да го храни и къде да го дене.

Ами харпуните? Дали не биха могли да посвършат някоя работа и те? Намираха се под койката на малката кабина, чак в яйчниците на “Психея”, но колко му е да ги измъкне. Единият може да прободне двама Нумиановци... Вятърът е идеален за връщане към Созопол, към живота, но курсът, който държи сега, е курс към централната част на морето, което продължава да го зове... Точно така, ще му пусне една стреличка в гърдите, но първо ще опитам чистия начин – през борда... А такава пиеса, като замислената, все още не е написана. Защо пък да не я напиша аз?... С харпуна ще разиграя отвратителна кървава история, затова, боже, постави своя дивак на удобно за катурване място. Ще го бутна и след туй ще му подхвърля лодката...

– Абу!

– Какво?

– Абу!

– Не те разбирам.

– Абу!

– Келеш, какво е абу?

– Абу!

– Ох, Нумиане – Александър почеса гърдите си, – досега бяхме добре с тази сурова риба, тя набавяше и влагата за твоя организъм!

– Абу!

– Много си сигурен, че ще получиш.

Чу се ръмжене.

– Потрай малко, да мине време – глътките трябва да се разреждат.

Дивакът се изправи, напоследък и погледът, и движенията му говореха, че се е съживил, силите му се възстановяваха, може би не бе достигнал пълния си разцвет, но и това предстоеше, особено при тази жива риба. Кой ти гарантира, че прясната риба кръв не се равнява на живата вода от приказките?

Побърза да изчезне в кабината, Александър предпочиташе да напълни канчето сам, да не дава тубата в ръцете му; изобщо Нумиан нямаше работа в кабината, мястото му беше само вън.

Номадът пое канчето и го изсипа в гърлото си. Домакинът зяпна и видя много неща... Господи, пред него стоеше звяр с пиринчени мускули и огромен корем, силно чудовеще, което сигурно играе всяка игра без правила. Отблизо Нумиан беше още по-страшен, истински ятаганджия, а от панталона му се отделяше отровна смрад.

– Абу!

– Няма абу! – ядоса се Александър. – Ще чакаш!

– Абу! – изкрещя Нумиан.

– Ти си звяр! – изкрещя Александър.

Останалото бе игра на нерви, въпросът бе – кой ще отстъпи. В тишината “Психея” триеше сладострастно белия си корем в синкавата пяна на морето, шептеше от задоволство и бързаше напред. Александър мислеше за секундите, които предстояха – ще настоява ли чудовището, или ще отстъпи? Ако настоява, ще трябва да отстъпи господарят. И край. Битката е загубена. Всъщност развоят на събитията се заключаваше в това – какво ще предприеме Нумиан. Беше ли разбрал вече, че е овладял положението?

Яростта в очите на дивака се сгъсти. Александър дебнеше момента да не закъснее с наливането на водата.

Слава богу!

Нумиан подгъна колене и седна, но канчето остана в ръката му.

Александър се върна при руля, обзет от чувството, че неприятността не се е разминала. Какво ще предприеме неканеният гост? Засега Нумиан му бе обърнал гръб. Седеше и мълчеше. Последва нещо глупашко, той се наведе през борда и се опита да загребе от морето, но тъй като морето беше ниско от фалшборда, дивакът се дотътра в кокпита. Едва тук можа да напълни канчето. Панталонът вонеше. Тялото му се прегъна трудно, лявата ръка стискаше фалшборда, а дясната с канчето и целия мръснокафяв торс увисна през него.

Беше ли настъпил моментът?

Не, дори петима александровци не биха могли да се справят с едно такова бутане.

Нумиан изгълта морската вода и извика, но не я повърна; извика повторно, захвърли канчето с ярост и се изправи. Ще тръгне ли към кабината?...

Чудовището се отдалечи към предната палуба.

Премеждието бе отминало и можеше да се твърди, че първата битка е спечелена. Но какво ще стане до вечерта? Ами утре? При това Нумиан днес беше само жаден, а утре ще бъде и гладен... Боже мой, къде изчезнаха пасажите, потънаха ли? Нямаше риба, имаше безкрайно море, духаше редовен източен, лавираше се трудно с тези щормови платна; оставаше само надеждата, че през нощта западният ще оправи играта.

И вместо туй какво? – По обед източният започна да се върти против всички правила, дори изчезна. Да, в централната зона на морето периодичността на бризите не важеше. След като вятърът се стопи, “Психея” умря в горещия ден, платната рухнаха. По едно време се появи лека топла вихрушка, повъртя се и се хлъзна към хоризонта. Задъхано птиче кацна до Нумиан, просто се търкулна омаломощено на палубата. Нумиан го взе, тъй както се взима ябълка, бутна го в устата си, изяде го и започна да плюе перушина.

– Абу! – усмихна се Александър

– Абу, абу!

Дивакът се изправи и се обърна изцяло към домакина си.

Употребил крайно необходим тактически ход, Александър изнесе малка пластмасова чашка за себе си и вдигна канчето на дивака. Погрижи се оня да види колко малко пие господарят на водата и колко много се сипва в канчето – за слугата на господаря на водата.

Този път Нумиан изпи цели две канчета морска вода допълнително, без да издаде звук, което означаваше, че работите отиваха към подобряване. И може би всичко ще се развие отлично – каза си Александър, – стига да има време.

Но време нямаше.

Разбрал, че в централната зона на морето липсват ориентирани ветрове, Александър все повече се убеждаваше, че всичко може да се развие и тук. Какво би станало, ако доведе комедията към своя края? Един човек бе живял петдесет и пет години, беше писал, мечтал, любил и след толкоз много неща най-последно беше се превърнал в комедиант с фикс идея, че няма да е лошо, ако се самоубие – сега или утре, а може би в другиден.

Това е, Нумиане! – Александър забърса потното си чело. – Снобската ми същност желае Тук да стане оная работа! Шегувах се, знаеш, че няма да те убия, защото съм пълен със скрупули. Но тези платна повече няма да се издуят от вятъра. И няма да позволя да попречиш на красивата ни гибел. Ще ти дам всичко необходимо за корабкрушенеца. Намерих те на гредата, но ще те пусна с надувна лодка и гребло, ще ти дам туба с вода и въдици. Само дяволите могат да знаят каква е твоята цел и кой е твоят бряг. Моята цел е дъното на морето, мястото ми е там. Яребицата “Психея” ще бъде с мен. Тя ми даде това, което никой не може да ми даде – продължителната красива илюзия на избавлението. Обичам “Психея”, с нея си имаме тайни. Банкрутът се отрази и на нея – ето я, лежи под мен със счупена мачта, сред вакуума на ветровете, за който знаех, но не вярвах, че съществува наистина. И животът е вакуум, но кой да ти повярва, невежите се блъскат към морето с надеждата, че ще докопат неговата прохлада и ще изпитат щастие. Слушай, говедо, ти знаеш ли, че се наричаш Нумиан? Не знаеш, ти не знаеш нищо и ще бъдеш по-щастлив. Какво да ти кажа повече?... А, ти ме погледна, най-последно успях да привлека вниманието ти. Чудиш се, какво ли бръщолени този старец с изгоряла кожа? Искан да се наприказвам, Нумиане. Долу ще ме покрие мълчанието. То ще вледени всичките ми мисли, познанията ми, ще умрат представи, заблуждения, съдържания на книги, два езика и една пиеса.

– Улу!

– Какво?

– Улу, улу!

Дивакът сочеше морето.

– Чудно на какво казваш улу!...

Продължаваше да сочи морето, но тъй като и сега не го бяха разбрали, Нумиан грабна чипарето и повтори думата.

– Аха – усмихна се Александър, – риба! Улу – риба... Опитай, може.

Нумиан пусна оловото във водата.

– Вече знам три думи на твоя език!... – Дивакът не му обръщаше внимание. – Амбӯла, абӯ, улу!...

Ставаше все по-горещо, безцветното море спеше, а мъртвото помътено небе гледаше отгоре с поглед на юница.

– Това се казва вакуум, Нумиане, сякаш си на края на света, сякаш губиш усещане и за атмосферното налягане!

Господарят на “Психея” се съблече и се метна в морето. Под корема на яхтата водата беше изумително прозрачна и прохладна. Обрастванията се виждаха лесно, с подробностите си. Влакното на чипарето се губеше в дълбините. Александър изскочи шумно под лицето на Нумиан, замахна и го напръска. Дивакът понесе шегата мълчаливо – нито се усмихна, нито се разсърди. Той искаше улу.

Но улу нямаше, беше изчезнала.

Господарят на “Психея” се изтегна по лице върху бака, топлината на слънцето падна върху гърба му и го накара да си припомни колко пъти като дете е лягал върху пясъка, с бисерни капки в клепачите, с меката тръпка на затоплянето и синята люлка на морето пред погледа. Липсваше само кънтящата глъч на плажа и женствените неща на жените, които му правеха впечатление и тогава.

Вдъхна дълбоко и отново видя фрегатата.

Боже мой, за петнайсет години нито веднъж, а сега – за няколко дни, два пъти!...

Приближи се и застана на борд. Александър скочи на палубата ѝ, притича до шурвала и я извърна на изток. Чудно, фрегатата летеше дори във вакуума, а мулатките пееха и се занимаваха с нещо важно. Когато тръгнаха към него, той видя кафето си. Поднесе му го дъщеричката на Неси, нагиздена с островни цветя. Щом кафето остана в ръцете му, мулатките и детето изчезнаха. От каютата излезе Неси. В ръцете си носеше картата на Индийския океан.

– Ти ли си? – запита загрижено тя.

– Да – отвърна той.

– Тази карта е пълна с грешки. Това тук какво е?

– Не виждаш ли – Тринкомал̀!

– Така ли? – Неси погледна още веднъж в картата. – А!... Така може, Тринкомал̀, да! Но ти си луд, защото достатъчно е да имаш един-единствен приятел на света, за да си щастлив, а аз не съм ли ти приятел? За какво ти е туй самоубийство, макар че си го замислил блестящо?

– Не знам – смотолеви той, – решен съм.

– И ме оставяш?

– Сигурно.

– Егоист! Знаеш как те обичам!

– Ти си трогателна и постъпвам некавалерски с теб, но разбери, смешен съм.

– Ти си герой.

– Аз съм старче, но не се държа зле... дори направих овъркил, и въпреки туй... всеки ден се страхувам от смъртта.

– Да ти изброя ли десет велики личности, които са се страхували от смъртта?

– Но те са били велики.

– Ти също!

– В твоите очи.

– Не ме погубвай, върни се!

– Къде? Скъсал съм с всичко! За какво да се върна, кажи!

– Заради мен.

– Неси, остави своя старец да изработи самоубийството си докрай, ако може, разбира се, защото май че го е страх.

Мулатките видяха как той хвърли през борда детето ѝ, а после и нея; те минаха край него да се простят, знаеха, че го виждат за последен път. Всяка го целуваше по челото, както се целува мъртвец, само последната, странно бяла мулатка, го целуна по устата. Притисна се малко повече към нея и усети бюста на заоблена жена. Какво търси тази премного земна жена на фрегатата, при Неси и мулатките?

– Слушайте, какво търсите вие на фрегатата, при Неси и мулатките?...

– Извинете, но хич не си падам по старчоци!

– Неси е по-красива от вас.

– Тогава защо ме викате?

– И никога не е казала, че съм стар.

– Защото е глупачка, вие сте стар, тя не иска да го забележи, това са изкълчени работи...

Нумиан се беше раздвижил, Александър го зърна как взима специалната кофа, как загребва вода през борда и сяда върху кофата. След като се изходи, дивакът изсипа кофата в морето, изплакна я и я върна на мястото ѝ.

Работите потръгват, мислеше си господарят на “Психея”: и пиеса измислих, и фрегатата започна да ми се появява, и Нумиан се цивилизова.

Слънцето топлеше гърба му, беше чудесно, а на стотици мили оттук пъшкаха и стенеха милиарди същества, понесли вечната си заблуда, че участвуват в някакво движение напред.

Нещо му подсказа, че е наблюдаван.

Нумиан дъвчеше, по гърдите му се стичаше прясна рибя кръв, сафридите се бяха появили отново.

Но защо го наблюдава? Какъв е този блясък в очите му?

16.

Появата на рибните ята просто удари дивака, тъй както южнякът напролет удря гората. Нумиан заблестя, силите му стигнаха разцветата си, ловеше и ядеше, кръвта на сафридите отиваше направо в кръвта му, тялото му възвръщаше младежката си пластичност, мътният досега поглед, през който надничаше мракът на историята, се проясни, а привечер, на втория ден от появата на рибите, Нумиан за малко не се усмихна.

– Не така! – извика весело Александър. – Без сантименти! Никакво приятелство с теб! Вече надух лодката и чакам момента. Не успея ли да те избутам, ще потънеш с мен, но играта се затормозва, защото не ми се вярва да посмея – хем ми се умира, хем не ми се умира.

Когато Нумиан отнесе гумената лодка на предната палуба, което означаваше, че предпочита и да ношува там, той сякаш улесни замисъла на домакина си.

– Понякога си великолепен! – извика Александър. – Оттам ми е по-удобно да те... Спокойно, ще стане скоро... Какво ме гледаш? Защо ме зяпаш така?... Боже мой, Нумиане, усмихваш ли се? Ако знаеш какво ти кроя, ще заплачеш!...

В същата тази привечер, когато се усмихна, дивакът прояви неочаквана грижа за утрешния ден: намери влакно и започна да привързва неизядените сафриди. Нещо му бе прошепнало, че рибите идват и си отиват. Пригответи няколко гирлянди и ги понесе към мачтата. Александър наблюдаваше с интерес колко рационално ги окачва по нея. Като се надигаше на пръсти към вантите, дивакът сякаш зовеше: ела ме бутни.

“Психея” заприлича на подвижна сушилня. Всъщност тя не се движеше, липсваше вятър, беше изчезнал. Но това не тревожеше капитана. Мястото бе удобно за самопотопяване – ставаше въпрос за дъното – тялото му щеше да премине през всички пластове на морето, същото море, което е било като люлка на целия му живот.

Някога морето го опияняваше, той скачаше в него като в легло на жена, пиеше солени глътки, слизаше на дъното, за да усети мекото докосване на водораслите, упойваше го дори шумът на пристанището, вдишваше жадно тръпчивия мирис на каучуковите бали, всяка воня благоухаеше – от химикалите до асфалта, всичко беше приказно, сливаше се в нещо, наречено пристанище. Защото от пристанището се тръгва към света. Тогава и светът беше опиянение, мираж, поглед на жена-вампи, лудост, самозабрава, красота, а сега светът е столици и политика, зони на влияние и зони на глад, зловещи статистически резултати.

На “Психея” ѝ предстоеше дълъг път по вертикала, щеше да се спусне като безшумен асансьор; всичко е обмислено, капитанът ще заключи предварително кабината и ще пусне ключа през дупката за нахлуването на водата. Водата ще приижда, а капитанът ще седи на койката и ще наблюдава пейзажа през илюминатора, ще разгледа своето море по отвесния му разрез. Водата ще погъделичка петите му, ще покрие глезените, после масата с картите и дневника – целият свят от лoцията ще потъне като огромна Атлантида. Очите ще умрат последни; всичко ще умре, но те ще наблюдават докрай чудото, наречено живот – течност от слуз и луга – трагична екзистенция, в която плават няколко щастливи мига...

Въздухът и морето излъчваха безметежност, комюникето от приемника се изниза спокойно, в него нямаше нищо безнравствено, което да нервира, тихата лятна вечер обещавахе леко звездно небе.

Може би музиката беше тази, която примами дивака да се приближи. Капитанът на “Психея” си помисли, че един подобен момент в края на краищата не е за пренебрегване: звездите, морето, симфонията и великолепно усещане за размекването на номада, дошъл през кървави реки да пие кафе в яхтата ти – това е знамение.

Тази беше първата чашка кафе за госта на “Психея” и само за няколко минути капитанът разбра, че тя е изобщо първата чашка в живота на печенега. Малко смях след опарването на устата, още смях след усещането за горчивата течност... Нумиан все пак погълна сместа. Неподвижен, с чашка в ръка, той гледаше своя спасител в лицето. В погледа му се долавяше нежност, номадът сигурно търсеше начин да изрази благодарността си.

– Бедни Нумиане, кой те прати в моята бездна? Кое изтънчено чувство за хумор ни събра – реални в аморфните очертания на нощта? Кой прати тази музика и туй дишане на сладострастната вода? Тук, във вакуума на света?... Кажи бе, дивако, изрече едно от твоите амбула, абу и улу!...

Нумиан се премести още по-близо, потните му рамене отразиха светлиците на нощта, замириса на лошо... Чакай, какво става?... Ръката на Нумиан се вдигна, протегна се напред, дланта ѝ легна върху ръката на господаря.

– Виждаш ли? – ухили се Александър. – Ето, такива са светлите мигове от тъмната история на човечеството! Протегнатата ти ръка ни кара да бъдем спокойни за утрешния ден на цивилизацията... А!...

Нумиан го галеше с двете си ръце.

– Неее!...

Господарят се чудеше какво да прави след новия изблик на нежност.

– Човече, преиграваш!...

Стараете се да отстрани потните му ръце, хвана ги и докато шептеше усмихнат наставления, Нумиан го прегърна.

– Чакай!

Дланите галеха гърба му.

Александър извика строго, ръцете се вклекчиха около него.

– Пусни ме!

Устата на дивака се насочи към устата му. Капитанът на красивата яхта “Психея” наведе глава, за да избегне една крайно нежелана целувка, и усети, че вече го целуват по раменете.

– Пусни ме!

Най-после успя да се отскубне.

– Какво, какво има!

Нумиан издебна най-подходящият момент, спусна се стремглаво и успя да го целуне по устата. Александър усети да го обгръщат мръснокафявите скоби от мускули и кръв. Реагира бързо и след отскубването побягна в кабината.

Тук му провървя, лесно намери големия френски харпун, преряза влакното на стрелата, опъна ластичите и зареди оръжието. Застана обърнат към входа. В кокпита вече нямаше никой. Поне така му се стори. Най-после чу стъпки над главата си. Нумиан се отправяше към гуменото гнездо на лодката. С оръжие в ръка, господарят на “Психея” се показа през вратата и изключи проклетия приемник. Симфонията сега го вбесяваше.

За всеки случай Александър зареди и пневматичния харпун. При залостена врата той се ослуша продължително, Нумиан бе притихнал, но Александър се успокои едва след като отново тежките му стъпки над главата си. Нещо бушуваше в гърдите на непознатия, последва нова напрегната тишина и най-после хъркането, престорено или истинско, то идеше от най-отдалечената точка на палубата. Останалото е ясно: Александър има лек сън и за най-слабия натиск върху вратата харпуните лежаха до него, можеше да стреля добре.

17.

Погледна през илюминатора. Нумиан ловеше риба на бака. Отвори и излезе в кокпита. Нумиан не погледна към него – замяташе и вадеше влакното с приведена глава. Доколкото разбираше от хора, Александър можеше да сметне снощния инцидент за нелеп и отминал. Наспал се добре, докато приготвяше кафето, обмисляше някои неща: преди всичко още сега да се заключи повторно в кабината, да пробие дупка в обшивката и да отиде на дъното. Но защо го обхващаше необяснима жажда за мъст? Беше ли необходимо? Че е по-силен, това се знае – с харпун в ръка той можеше да реши въпросите още сега, да изтича и да го простреля. А имаше ли право на това? Много скрупули, много. Един човек го бе нападнал снощи, но за какво ставаше дума? За нападение или за нежност? Ами ако диваците изразяват благодарността си само по този начин? Ето, може да го ликвидира веднага, но как да убиеш човек, който е навел глава и явно съжالياва за стореното? И колко ли е учуден, че не са разбрали порива му? Ами ако е обиден? Лесно е да вземеш натегнатия харпун, остава да натиснеш спусъка. Важното е да се затрие една обида и да се предотврати една жестокост.

На първо време Александър реши да играе на сърдит, разбира се, без да се отдалечава от кабината. Жаждата му за мъст е дива и дявал да го вземе, в този вакуум, в тази ничия част на света може би е прелестно да се убива и никой няма да ти потърси сметка, особено заради един монгол, пролял потоци кръв, осквернил стотици жени и опожарил александрийската библиотека.

Очертаваше се още един хубав ден; вятър нямаше, но не му и трябваше, за никъде не бързаше, никой никъде не го чакаше, пък и да го чака, пукаше му на него за цялата гсан, която агонизира на брега.

Неси!...

Някъде в момента духаха ветрове от сушата към морето, но не достигаха до “Психея”. Неси, а?... Тук ветровете се самоунищожават... Неси го чака и винаги ще го чака, а туй е хубаво, тези неща са хубави – някой да те чака, да бъде изцяло твой и да не иска нищо срещу това... Интересно е да убиеш десет пъти по-силен от тебе в една вакуумна зала, без каквито и да е свидетели. Убиване – това ново усещане, неизпитано досега... Горещината се сили от сутринта. Нумиан вади много риба, пълни съдовете, дори не поглежда господаря си. “Психея” стои с отпуснати платна... Стрелата ще го пониже, той ще рухне, от раната ще протече кръв, рибята кръв ще се върне отново на бял свят и ще засъхне върху палубата.

На обед горещината се сгъсти, появяваха се и чезнеха вихрушки, платната заплющяваха и увисваха, безмълвието се сменяше с писъци на вятъра, а писъците замираха в безмълвието. Прелетяха някакви птици, една от тях изграчи отчаяно, грачът остана във вакуума дълго след като ятото отмина. Александър не разбра защо трябваше да извика само една от птиците и какво я бе предизвикало, отдолу редицата изглеждаше права, нормална, и изчезна на север, дявол знае по какви закони на навигацията.

Къпеше му се.

Мечтаеше да скочи във водата, но се страхуваше. Дори за туй, само заради туй заслужава да го застрелям, помисли си Александър, така както си е отпуснат в горещината, ще го застрелям и ще се освободя; ще се накъпя до премаляване.

Вадеше вода с кофа и се обливаше, през падащите струи нещата блестяха, боже мой, как е възможно да отвърнеш очи от светлината на света?, в нея плават небесата и моретата, планините и дърветата!... Я да си поживея още, колкото мога.

Едва сега Нумиан погледна към него, сигурно учуден, че господарят не вземе да се джасне в морето, вместо да се облива; дивакът се запита, но не можа да стигне до отговора. Можеше ли той да проумее, че някой се страхува от него? И какво изпитва човек, когато разбере, че се е превърнал в заплаха? Забавно усещане, помисли си Александър, да се боят от тебе. Досега никой, по никакъв повод не се е бояр от Александър, може би няма по-голямо падение за човека от туй, да предизвикваш страх у другите, да се превърнеш в заплаха. О, можеше да опита – достатъчно е да покаже харпуна, веднага ще се превърне в кошмар за своя гост, ще го подчини и обсипе с тормоз.

Тъй като Нумиан продължаваше да го гледа, Александър се принуди да приеме двубоя на погледи. Дивакът не издържа и наведе глава. Отново почувствува жал към него, снощната случка се отдалечи изведнъж. И колко горещо беше, не се понасяше повече, палубата се нажежи, а кабината наистина се превърна в пещ. Капитанът на “Психея” напълни канчето с вода и го постави в подножието на мачтата. Нумиан изтича и глътна водата, постоя известно време с празно канче в ръка, но като разбра, че няма да получи повече, върна го на мястото му. Щом дивакът си легна, Александър се показа от люка на предната кабина, посегна оттам и прибра съдината.

Помъчи се да отклони гика, да си направи някаква сянка с ветрилото, но се отказа – слънцето изобщо не хвърляше сянка. Оставаше му единственото нещо – рискът. Без да поглежда към дивака, той спусна стълбичката. Нумиан се изправи неочаквано. Александър влезе в кабината. Оттук видя как оня прекрачва борда и се спусна по стълбичката. Като се държеше здраво за нея, Нумиан влезе във водата.

Не беше ли дошъл най-последният момент? Не, разбира се, Нумиан стискаше тръбата и няколко удара с нещо по ръцете едва ли биха го принудили да се пусне и удави. Един дивак, който не знае да плува, ще преодолее болките и с наранени ръце ще се докопа до палубата. Иди се разправяй после. Но най-важното: как да посегне на човек, който се е отпуснал блажено и се разхлажда?

Нумиан постоя половин час във водата и се върна на мястото си. Останалото е мнителност, реши Александър и се хвърли в морето. Плуваше и наблюдаваше поведението на своя похитител Нумиан спеше или се преструваше, че спи, всеки случай чест му прави на дивака, този път бе проявил тактичност, сякаш искаше да каже: накъпи се, защото е горещо и трябва да се спасим от жегата, а по-нататък ще видим.

– Платната!

Нумиан скочи и се озърна

– Лодката! Натикай я в кокпита! Бързо!...

Какво ли е станало? Защо се вика толкоз?

– Спусни платната, дивако!

Нумиан продължаваше да гледа безпомощно и неразбиращо.

Александър плуваше към стълбичката и викаше, но все още никой не го разбираше. Единственото, което успя да направи Нумиан, и то блестящо, бе, че го издърпа на палубата като котенце.

Александър посочи на югозапад и се втурна към въжетата.

Смогна да спусне платната, привърза голямото към гика, а малкото приюти в кабината, метна водната котва в морето и с помощта на дивака пренесе спасителната лодка в кокпита. Разположи я внимателно, по такъв начин, че да се напълни добре. Събра уловената риба в брезентов чувал и освободи всички съдове. Тъй като онова нещо все още се бавеше, побързаха да изплакнат легените с морска вода и ги наредиха край гумените бордове на лодката. Александър предпочете да събере вода за себе си в отделен, почти стерилно чист леген.

Първоначалното му предположение го бе излъгало, черното чудовище не се приближаваше бързо. Нумиан го следеше с ококорени очи. В гърлото му се появи познатото вече тихо, но постоянно ръмжене. От време на време дивакът поглеждаше и към капитана, пълният му с боязън поглед питаше, без да получи какъвто и да е отговор. Страхът на Нумиан подсказа на Александър, че дивакът знае какво е шквал, по всяка вероятност той бе изживявал такова нещо.

– Ръмжиш, а? Насра се от страх! – Отвори люка и пусна чувала с рибата в малката кабина. – Храната ти е подслонена. Хайде! Ще мием лодката!...

Александър изсипа няколко кофи вода в лодката и я изплакна. След туй я обърна и я изцеди до капка.

– Направì същото още два пъти!

Нумиан не посегна към кофата и не го направи нито веднъж, лицето му бе изцяло обърнато към облака, а тялото му вече трепереше. Не разбираше защо трябва да мият лодката.

– Защото си спал в нея, диване такова! Оплескал си я с мазните си панталони! Тази вода ще бъде за пиене.

Нумиан заскимтя.

– Какво?

Вдигна пръст към облака:

– Мурух!

– Аха, радвам се, че те е страх.

– Мурух!

Посегна към капитана с намерение да го разтърси.

– Знам – отдръпна се Александър, – не ме пипай!... Мурух!... Не ме пипай с израстъците си!

Дивакът инстинктивно погледна към входа на кабината. Виж, за това не се бе досетил – ще иска подслон от бурята и трябва да му го даде, няма как, но преди това да скрие оръжието.

Намести харпуните в гардероба и ги покри с хавлията.

– Ял си попарата на шквала, изглежда, може би затуй те намерих върху гредата.

След като покри част от небето, облакът сякаш спря, да си почине.

– Още ли ще чакаме? – извика Александър. – Готов съм, идвай!

Седна на пейката и спокойно запуши. Нумиан неочаквано влезе в лодката и се сви на кравай.

– Като кучетата си, майка му стара! – изруга капитанът. – В тази лодка ще събираме вода!... Слушай бе, ръб, какво искаше от мене снощи? – Разтърси с ръка рамото на дивака. – А?... Нà! – Показа му среден пръст. – Ще си намериш стреличката между ребрата, разбра ли?...

Нумиан не бе разбрал нищо, не можа да проумее жеста, гледаше облака и трепереше.

Много му стана на облака, вече прекаляваше, Александър изпуши почти цялата цигара, без да се случи нещо, и чак тогава се сети, че се намира не другаде, а в пъпа на

вакуума и тук тези неща сигурно се развиват по особен начин, или пък изобщо не се развиват...

Ударът едва не го изхвърли в морето, “Психея” се разтърси, вантите не изсвириха, а звъннаха; за първи път му се стчу такова нещо – вантите не изсвириха, а звъннаха. Чак сега разбра за какъв дявол Нумиан се бе свил долу, туй затвърди убеждението му, че дивакът му е подарен от някакъв скорошен “мурух”.

– Там ти е мястото! – изрева през шума на вятъра капитанът. – Вън! И само аз ще реша да те поканя ли!...

Острият поглед на номада сигурно долавяше спокойствието върху лицето на господаря, може би това го караше да предполага, че бурята ще мине и ще замине, все пак продължаваше да скимти, но наоколо гъмжеше от шумове, не можеха да го чуят. Както обикновено, шквалът не вдигна вълни, а избръсна повърхността на водната пустош. “Психея” се наведе няколко пъти, но, общо взето, посрещна спокойно пръските на пяната и сякаш си повтаряше: На мен ли? Аз съм правила овъркил, чупила съм мачта! Ха-ха-ха!

По едно време вятърът натисна здраво и се опита да извърти корпуса, но водната котва се наложи. Мокър от пяната, Нумиан лъщеше в мрака, всяка светкавица го повдигаше заедно с лодката във въздуха и го поднасяше като печен овен на тава, а после го смъкваше обратно в лодката, с изблещени очи, които вече се вслушваха за нова гръмотевица. Светкавиците режеха черния ден, на Александър му се струваше, че това са корени, облаците се стремяха да хвърлят корени в морето.

Вятърът позатихна, но големият дългоочакван дъжд си остана да виси като въпрос; поваля леко, едва покри дъната на съдовете, след туй настъпи хладен покой.

Александър подаде един бидон на дивака.

– За теб, ще си го напълниш и пазиш, отсега нататък всеки ще си има туба.

Започнаха да пеливат водата от легените в тубите, загребваха я с канчетата, нищо работа, Нумиан успя да напълни една туба, а Александър половин.

– Разбра ли бе, звяр? Вече имаш два пъти повече от мен и да не съм те чул да скимтиш!... Е, в твоя бидон има и морска вода, но ти и без това си я обичаш.

Нумиан се оглеждаше, търсеше място за бидона си, Александър се усмихна и отвори ахтерпика.

18.

Чудесен покой със звезди в правоъгълника на вратата и достатъчно водка в бутилката. Запали цигара, послуша се, ятаганистът бе затихнал в леговището си.

– Простако, няма ли да кажеш нещо?

Нумиан се раздвижи и изсумтя над главата му, може би си подбираше най-удобната поза за спане.

Подозираше ли номадът, че в кабината започва приятна вечер с цигара и водка, пред увиращата вода за кафето? Александър погледна Неси. Стори му се по-красива от всички жени на света. Свали рамкираната снимка и я погледна отново. Неси се усмихваше. Приличаше му на тръпка – източена до източената мачта, тя сякаш я конкурираше.

– Неси, ми ти си чудесна! Може би най-чудесното нещо на земята! – Отпи глътка и целуна бедрото ѝ. – И ме обичаш! – Всмукна дим от цигарата. – Мен, стареца! – Целуна косата ѝ. – И си ми вярна като куче!

Тази вечер водката му се услади повече, а през илюминатора нощта му заприлича на зала.

На Неси ѝ липсват обикновените рефлексии за самосъхранение; тя се състои от петдесет части красота и петдесет части доброта; дори съпругът, когато го зарязваше,

продължаваше да твърди, че го напуска едно много добро момиче, което прави комплимент на света, плачеше и повтаряше твърдението си, като от време на време добавяше, че е и глупава.

Дивакът бе клекнал пред входа.

– Нумиане, какво има?

Очите му се бяха втренчили в очите на господаря. Отначало Александър помисли, че гостът разглежда с любопитство малкия уют от цигари, водка, кафе, горяща свещ и снимка на почти гола жена.

– Какво зяпаш?

Може би горе номадът бе усетил неугледната си самота и като мушица, подмамена от светлината, като куче, привлечено от топлината, идва, за да приклепне и наблюдава повелителя си. Наистина, какво може да предложи гледката от носа на яхтата: простор и звезди – наблюдавани до втръсване неща.

– Мене ли гледаш?

Милион години диваците са издигали погледи към звездите, отправяли са им наивни въпроси и са очаквали отговори, но звездите са отвърщали с мълчание.

В случая имаше нещо съдбовно иронично – харпуните бяха затворени в гардероба, а в този момент гардеробът бе по-близо до нападателя, отколкото до жертвата.

– Има си хас... да гледаш... мен!

Не бива да прекрачва прага на кабината, в никакъв случай, табуто трябва да се затвърди.

– Нумиане, внимавай!

Панталонът му вонеше.

– Вода ли искаш?

Александър напълни цяло канче от собствения си запас.

Номадът не прие подаръка.

– Аха, водка!

Напълни чашка и протегна ръка.

– Защо бе, Нумиане? Не пиещ ли? – Проклинаше притъпената си бдителност, беше затворил оръжието на най-неудобното място! – Пушиш ли?

Александър всмукна дим и го издуха пред лицето си.

Нумиан сякаш не видя и това, не прави дори опит да се усмихне.

Снимката на Неси пред очите на Нумиан.

Капитанът на “Психея” така и не разбра дали дивакът ѝ обърна внимание.

Хрумна му да посегне към ножа. Наистина, какво ли би станало, ако грабне ножа? Ето един въпрос, по който заслужава да се поразсъждава. Но нападателят не бързаше да напада и все още не се знаеше дали изобщо ще предприеме нещо, тогава защо да мисли за отбрана? Да разсъди по най-логичния път: Какво ще спечели дивакът, ако убие господаря си? Цигарите и кафето? Нумиан знае добре, че без капитана не би могъл да се справи нито с платната, нито с ветровете, а най-малко с посоките, наоколо нямаше никаква суша, липсваше; засега надеждите му да се измъкне от морето бяха все още насочени към господаря.

Оставаше да употреби последното си и най-достойно оръжие – презрението.

– Лека нощ! – Александър направи знак с ръка: махай се. – Чуваш ли? Лека нощ! – Излегна се, за да му подсказе, че се готви да спи.

Но когато се надигна да угаси светлината, видя левия крак на дивака.

Беше прекрачил прага.

Александър се изправи. Като се отдръпна към масичката, ръцете му усетиха ножа. Предпочете да чака така, тази поза му позволяваше да крие оръжието зад гърба си.

Нумиан не мърдаше, кракът му лежеше върху горното стъпало, ноктите стърчаха напред.

Не можа да го изпревари и толкоз, ножът си остана на масата, нападателят се втурна и го обхвана с ръцете си.

А сега де, целуваха го по врата и устата, по раменете и косата и страшното бе, че не можеше да предприеме нищо – само въртеше глава. Всяка целувка го изпълваше с отвращение, чак до момента, когато го обзе ужасът на крайното безсилие. Беше невъзможно да се противопостави на стихията.

Отчаяно натисна с лакти гърдите на нападателя. Боже мой, нима ме взима за жена? Ето, отбранявам се като жена, така се бранеха някои от нападателите от мана жени... Някога...

Обръчът се разхлаби, секунди за противодействие, Александър ги издебна и се почувствува извън клещите. Но туй сякаш ядоса номада, без да мисли много, той стовари юмрук върху главата му...

19.

Времето течеше, течеше и хаосът от картини: влажният пейзаж на Кайена, корабни трюмове с роби, Диарбекир, манастирите на Монголия – не ставаше и въпрос за загубване на съзнание, но можеше ли да твърди, че усещанията му са реални? Особено усещането, че няма как да се повдигне, че не може да се отърси от погнусата, нито пък да извика. Продължаваше да лежи дори когато разбра, че вече може да се изправи и чу как гикът проскърца.

Страхът, че нещата биха могли да се озъбят срещу него още по-зловещо, го придържаше към койката. Болките го тревожеха най-малко, а още по-малко болките от юмручния удар по главата. Съществуваха други неща, море от филистерски комплекси и едно мрачно усещане, че са го обискирали.

Наистина, за какво се ражда човекът, ако не за туй – да създаде смях и да умре; кикотът, който предизвиква човекът, е почти винаги обратнопропорционален на неговата интелигентност. Нумиан не е в състояние да предизвика голям смях, животното не може да предизвика особен смях...

Александър се надигна, седна, болките се раздвижиха с него, прокара длани по лицето си и заплака. Съществува ли на света нещо, достойно да изтрие позора му? От друга страна – заслужава ли да му придава такова значение?

Излезе в кокпита. Нощта обещаваеше вятър, звездната вис му се стори по-безчувствена откогато и да е.

Причинителят на страданието му хъркаше горе, на предната палуба. Извърна се да го види. Подчинявайки се на онова нещо, вградено в организма му, Нумиан се събуди и надигна глава: гледаха се, без да се виждат в тъмнината, но знаеха, че се гледат.

Александър усети хладната алуминиева тръба на стълбичката, а после и топлата вода, погълнала далечния зрак на звездите, ухаеща на йод, разтворила в себе си милионите ухания на водораслите. Морето излизаше от нощта като живо същество, разпростряно по всички посоки, зад границите на реалността; слято с другите морета, свързано с океаните, то мамеше и викаше със загадъчния глас на дълбочините, със солите си и студа, с топлината си, с ароматите си, с тайнствените си течения, в които се реят и планктонът, и китовете; с червеното си дъно, от което понякога излизат забравени от други ери чудовища; от водите му изплуват суеверия и легенди,

откривателска дързост и глупашка леност, подлост и благородство, низост и величие; морето – най-ефирното и най-зловещото чудо, много по-красиво от сушата, а понякога далеч по-грозно от нея; в него се вливат всички нечистотии на битието, смрадта и кръвта на кланиците, клоаките на градовете, мръсотиите на корабите, отпадъците на фабриките; в него изтича умората на човечеството, а над чародейната му повърхност са прозвучавали най-гнусните псувни; и все пак си остава най-чистото нещо, най-могъщото, най-опрошаващото. Морето и сега изми тялото му, прие мръсотията му, дезинфектира го, физическите болки се разнасяха, а гъстата обида се нагнетяваше в огромния резервоар, до старите огорчения, там кипеше безутешната му скръб, надигаше се вълната на яростта: кога най-после ще се сгромоляса върху коварството, кога ще измие аномалиите?

Нумиан изръмжа. Защо? Какво се бе случило на животното? Боен вик? Ликуване след победата?

Нумиан викаше.

Александър се обърна към “Психея” и всичко му стана ясно, внезапно завихряне я беше подгонило, издутите ѝ платна я носеха под звездите, белотата ѝ се стопяваше в тъмнината – чисто и просто яхтата изчезваше, изоставяше го, отнасяше и ревящия от ужас дивак.

Заплува към нея.

– Глупако, руля!... Хвани го!... Освободи гика!... Не се ли досещаш?

Не си струваше да се изтощава, нямаше смисъл от бързото плуване, никой не може да стигне недостигаемото.

Оставаше му само да вика. Нумиан не го виждаше, Александър трябваше да вика. Нумиан също викаше, и то добре, раздираше се от крясъци, защото изпитваше ужасът на безпросветния, останал сам на кораб.

Все по-трудно го чуваше, воплите отслабваха. Нумиан се отдалечаваше.

– Нумианееееее!

Дивакът на свой ред ревеше като пред явна гибел, изглежда, че самотата сред въжетата и платната му се струваше по-жестока, отколкото самотата върху една греда.

– Ханнааааа!

– Нумианееееееее!

Какво да правя, Нумиане, няма го твоя Ханна, твоят Ханна е сам сред тъмнината, както беше ти, преди да те спася – само че върху греда, – а Ханна – стар и осквернен – плува; трябва да прави движения, за да не се вкочани; тази топла вода, Нумиане, постепенно и сигурно изстудява тялото.

Утрото беше все още далеч, Александър копнееше за него, искаше отново да види светлината, отново да изпита усещането за хоризонт, да изчезне прилепналата пред очите му тъмнина.

– Нумианееееее!

Преживяването, за което често е ставало дума – да се озове сам в океана, – го е занимавало много, а ето че дойде ред и до него, било му писано да го изпита на гърба си. Предполагаше, че ще бъде страшно, а се оказа ужасно, особено в нощ като тази, когато утрото се бави.

И така, нещата се изясниха: съдбата го надигра, не му позволи и да се самоубие, доказва му, че е по-силна, че ще го убие тя. Може ли сега път ТОЙ да я победи? Ей така, както бе сторил оня, от юношеските му литературни мигове, като се гмурне в бездната?...

Боже, как му се живее!...

– Нумианееееееее!

20.

Надеждата, зрънцето надеждица, което мъждука при всички обстоятелства в човека, бе накарало Александър да плува бавно и все в посока на изчезналата яхта. Ръцете понякога забързваха, но волята ги молеше да пестят сили, да изчакат идването на прословутия ден, да го види най-после как изглежда този последен ден от живота му...

А! Не може да бъде.

Какво е това, то се удари в ръката му! Заприлича на сламка, в която се лови удавникът, по-скоро – на прът или по-точно...

Греда.

Вкопчи се в нея, задиша ускорено. След като се надиша, опипа гредата от няколко страни – стори му се дълга, голяма. Натисна я отгоре, стовари тялото си върху нея – държеше се благонадеждно, не потъваше. Тръгна да я изследва и разбра, че закривява под прав ъгъл – имаше формата на буквата Г, по-точно – на бесилка, сигурно беше част от нещо. Александър можеше да се закълне, че гредата му е позната, беше я пипал и друг път, извивката му бе известна отнякъде... Боже мой, ами че това си е гредата на Нумиан!...

– Нумианеeeeeeeeeeeeeeeeeeeee!

Нищо, тишина и мрак. Изтегли се нагоре и яхна дървото. Поседя така, но му стана студено, зазоряваше, температурата на въздуха падаше. Върна се във водата и се постопли, повися тъй, може би трийсет минути – частица от времето, проточила се в съзнанието му като ера. Нумиан е висял така поне пет дни и е имал по-големи основания да изпитва ужас, понеже не умее да плува, но е висял и е чакал, без да прави изчисления, както Александър; той пресмяташе вероятностите. Като стар скептик знаеше, че вероятности изобщо няма, пък и да има, те няма да погалят баш него, но все пак...

Знаеше как прониква студът в тялото, тия работи му бяха известни още от дете, когато по цял ден не излизаше от морето заедно с другите деца и с потракващи зъби отново и отново се гмуркаше към краката на момичетата... Чакай, за какво мислеше преди малко? За постепенното проникване на студа в тялото. Наистина е студено, съмва се, повърхността на морето се отваря, слабият повей на вятъра отново се върти и не знае какво да прави; все още са в областта на вакуума, тук нищо не е определено, тук едва ли може да се търси и открие логиката на явленията.

Утрото зрееше, изстрелваше своето гюлле към небето – водата сякаш подаряваше слънцето на въздуха, както дете дава топка на друго дете, да си поиграе и после да му я върне. Беше му необходима много слънчева топлина, огромно количество, защото и тази не е лека инквизиция – да изстиваш, докато загубиш съзнание.

Слънцето на последния му ден изгря, за да му покаже колко омайно е наоколо и колко не е за пренебрегване.

Глупако, как хубаво си живееше там, с пищещата машинка, с Неси и “Психея”; защо се набута в това нищо? Къде си тръгнал да се доказваш на стари години? За тази работа си има хора. Сега какво ще правиш в празната пустиня? Върху тази греда? Молиш се за малко-малко топлинка, а на яхтата имаше колкото си щеш от нея, плюс кафе и водка.

Сега нека други, нека този номад Нумиан се разполага там, да обсебва огнището ти и кафето ти. Той сигурно е влязъл в твоята светая светих, нахълтал е в кабината ти с мръсния си вмирисан на пръч панталон – лежи си, гледа си снимката на Неси, с която винаги ще измисли какво да прави, пие си вода направо от тубата ти, а може би вече е открил неприкосновения запас от консерви, ще ги изяде направо; дяволският му

Товага Нумиан протегна ръка, хвана го под мишницата и като кран го прехвърли в кокпита.

Ах, колко лошо мирише този дивак!...

Туй беше последното нещо, което Александър си помисли, докато тътреше голотата си към кабината. Ах, как гадно миришат тези номади!... И защо, да ги пита човек, не знаят ли, че не е здравословно, толкоз ли не могат да се изкъпят?...

Отпусна се върху койката, изработена от бор и мек дунапрен, покрита с чаршаф.

21.

Усещането за покой, както и усещането за движение обикновено предхождаше събуждането. Преди да отвори очи, той знаеше за тишината. От тази тишина го заболя. Тя означаваше стоене на място, а съзнанието му вече копнееше да препусне напред, към брега, към лудницата.

Мускулите го боляха и това бе естествено, измъчваше го глад, но нищо: посилен се беше оказал ужасът от стоене на място.

Докога?

Нима не са изтекли определените векове?

Оня си беше все на предната палуба – вадеше сафриди.

Докато отваряше консервата, Александър не остана разочарован от вида си в огледалото. Не изглеждаше зле, особено лицето – силно обгорено и мъжко, то по нищо не загатваше за преодоляното крушение.

Гардеробчето зееше. Не бързаше да ритне вратичката, не искаше да го затвори, желаше да се убеди в реалността на харпуните. Под хавлията, която ги закриваше, се очертаваха някои от острите и твърди детайли на метала. Два харпуна един до друг, две чудесни марки, реномирани; заредени.

Запали спиртника, наля вода в тенджерата и сипа месото. Запали цигара, не му оставаше друго, освен да чака. Обеща си да се нахрани бавно, да смеле храната, както подобава на цивилизован човек.

Вън слънцето печеше.

И така: защо Нумиан ме зовеше тази сутрин? Защо го виках и аз?...

Замириса на вкусна манджа; както обещаваха упътването – сместа увря бързо... Но ако не го улучиш? Ще го! Но ако не го, ще стане по-зле. Ще го намеря в сърцето! Дано. Ще видиш! – Бръкна с лъжицата и поднесе от соса към устата си. – Какво нещо е хубавото ядене, а? Сега ми трябват калории. Никога не си убивал хора, нали? Убивал съм кефали. Мислиш ли, че е същото? Ами какво – натискаш и стрелата излита. Ти си животно! Не мога бавно. Нали обещаваха да се храниш като цивилизован човек? Не мога, разбери – гладен съм!...

Сега би трябвало да се чувствава сит. Нищо подобно – можеше да изяде още сто такива консерви. Пи малко водка и се облегна на възглавницата. Лицето и гърдите му плуваха в пот. Още една глътка. Нещо вътре в него се разтвори неочаквано в нещо, което също беше вътре в него. Дори не се опита да погледне бутилката, не искаше да знае големи или малки са били глътките, по-важното бе, че падна някаква броня. Гладът изчезна и изплува младежката същност на съзнанието. В края на краищата събитията не се отличаваха с кой знае каква фаталност; ветровете ще духат, пък и сега не е толкоз лошо де – винаги си е мечтал да се намира в подобно обстоятелство сред океана, в бедствено положение, да изпита както волята, така и силата си. Вкусът на водката превишаваше сто пъти вкусът на телешкото. Освен това положението доби нов, по-тънък и по-оптимистичен характер.

Грабна харпуна и изскочи в кокпита.

– Нумиане, кажи, не си ли говедо? Не си ли едно ранно световно събитие, което знае само да яде? Добиче бедно и нещастно, къде си тръгнало? Какво ще чиниш с тази психика на осквернител?... Какво ме гледаш? Презираш ли ме?... Приличам ли на отчаяна девица?... Казвай, защото ще те накарам да проговориш!... Ха, ха – готов си да се усмихнеш? Ами че ти си съвсем готов да се усмихнеш и после да... нападнеш неочаквано. Не, туй вече няма да ти позволя. Ще те убия Макар че никой не знае, пък и надали някой ще узнае някога за падението ми, ще те убия...

Александър вдигна харпуна. Чак сега се убеди, че ръцете му държат много силно оръжие, Нумиан извика и изтича зад стаксела. Преди да се скрие зад платното, видя лицето му – страх, Нумиан ревеше, не дивак, а тигър сякаш се навираше зад платнището, виковете му летяха към небето, ветрилото трепереше – зад стаксела издъхваше един мит, едно нищожество, същото, което снощи го бе опозорило и направило за смях на вселената.

– Полоний, покажи се!...

Нумиан сякаш се свличаше от страх зад платното, продължаваше да грачи и може би вече се двоумеше кое да предпочете: дълбоката вода или острието на харпуна.

Така му се струваше на Александър.

– Ти знаеш какво е харпун! Това ме изненадва... Хайде, момченце – покажи се, за да умреш!... Да те видя! Искам да видя как падаш от страх.

Приведе се към леедката и я отпусна, брезентът на щормовия стаксел рухна. Без да знае, че сам помага на ветрилото да пада, Нумиан се държеше за него и крещеше.

Господарят на ветрохода бърбеше каквото му падне, но и мислеше, той вече знаеше, че жребият е хвърлен завинаги, оказа се, че на дивака е известна пробивната сила на харпуна и отсега нататък съжителството им на борда е невъзможно: един от двамата трябваше да умре. Но кой? С този страх изчерпваха ли се всичките възможности на дивака? Александър не би стрелял за нищо на света, той всъщност никога не се е канел да стреля истински, но вече е късно. А да почне да се извинява, да захване с това, че всичко е уж на шега – кой ще го разбере? И така, какво се казваше за случай като този: извадиш ли оръжие, употреби го!

Натрупваха се прекалено много приключения; сега пък трябваше и да убива, всичко го водеше натам. Дивакът е подъл, като нищо може да го изненада със скок над кабината, достатъчно е само да се скрие зад мачтата.

Ще стрелям, няма как. Но устата му изрече:

– Лодката!

Нумиан замълча.

– Лодката във водата! – Александър посочи с върха на стрелата. Чудно как бързо дивакът започна да проумява, нещо у него сякаш се проясни; макар и номад, той може би прозря истината, че човек като Ханна не е в състояние да натисне спусъка на оръжието си. – Чуваши ли, лодката във водата!... Еднооооо!... На тебе казвам!...

Капитанът на “Психея” викаше повечче от страх за себе си, отколкото от страх да не пусне стрелата. Нумиан вече беше почти сигурен, че Ханна няма да стреля, но туй п о ч т и, изглежда, не се оказа достатъчно – той се наведе и постави своята туба в лодката.

– Вземи и чипарето за улу! Да си ловиш улу!... Хайде!... Едноооо!... Добре, вземи и легена, за рибата... Не се бави!... Еднооооо!... Ако се бавиш, ще стрелям!... Не!... Там не пипай!

Нумиан се учуди с право: не му позволяваха да вземе греблото.

– Ще го получиш по-късно. Пусни лодката!... Не се бави! Едноооо!...

Нумиан се наведе доколкото можа през борда, не искаше да разсипе нещата от ценния си товар. Лодката падна добре, от малка височина, чу се едно туп и тя застана

до яхтата. Дивакът надзърна към бившия си домакин. Той го гледаше неумолимо. Нумиан се прехвърли ловко, като се хвана за десния борд, но щом стъпи на лодката, тя се отмести и тялото му увисна. Погледна с молба.

– Пусни се!

– Ханна!

– Пусни се!

– Ханна!...

Александър извика и допря стрелата до челото на грешника. Нумиан отмести поглед от своя Ханна, сякаш му се беше разсърдил за нещо, но продължаваше да виси. Какво искаше? Надяваше ли се на нещо? Александър грабна парче от котвеното въже и го пусна към водата. Нумиан го хвана и се свлече по него, замахна със свободната си ръка, докопа ценната лодка. Това бе достатъчно.

Александър доби впечатлението, че Нумиан, преди да се прехвърли в лодката, която отсега нататък ставаше негово притежание и упование, покисна повечко във водата.

За да се разхлади.

22.

“Психея” се превърна в обширен комфортен кораб, Александър ликуваше, изведнъж му се откри възможност да отива когато си ще на предната палуба, без угрозата да се сблъска с дремещи там номади. Важна територия от яхтата му беше върната, сега той можеше да лежи или да стои дълго време на нея, вторачил поглед към хоризонта, където би трябвало да се появи синкаво-сивата тръпка.

Пет кофи вода и малко прах за пране според него бяха достатъчни да измият следите от краката на Нумиан. Изтъркваше палубата и демонстрираше отвращението си. Дивакът го наблюдаваше от своето гумено гнездо. “Сюркуф” се намираще на десетина метра – въпреки всичко не можеха да се разделят, можеше да ги отдалечи само вятърът, а той все още не бе дори едно обещание на хоризонта. Стояха един до друг. Успокоеният Нумиан се върна към всекидневието си – вадеше рибки и ги лапаше, друго и да искаше, не можеше да прави. Близостта на осквернителя не даваше спокойствие на Ханна, Ханна живееше винаги с харпун през рамо. Освен това – хъркането! Когато Нумиан хъркаше, трепереха от страх дори рибите в морето; бягаха, изчезваха. Но как да побегне “Психея”?

Доскорошният самоубиец подмени чаршафите и калъфките на възглавниците, подреди покъщината, изми косата си с понофикс и усети, че главата му олекна, а пред очите му просветна. Макар да бе горещо, ободряваше го чувството, че е сам на палубата. Напрежението обаче не спаднаше заради винаги изострената бдителност и туй щеше да продължава до излизането на вятъра.

Налови риба, запали спиртника, замириша на пържено. Лапаше по две парчета наведнъж и пиеше. Отпусна се, почувствува приятната лекота на пийналия човек, стори му се, че наистина живее добре. Какво му липсваше? Нищо, разбира се, само да се отдалечи от тихата заплаха на Нумиан.

При залез-слънце повърхността на морето се превърна буквално в емайл, а във въздуха се появи соленото опиянение, с което са напоени любимите часове на морските скитници.

Неочаквано се досети, че същите часове са май любимите часове и на Нумиан. Подигна глава. Дивакът го наблюдаваше.

– Какво има, биволе? – Александър показва харпуна. – Само да посмееш!...

Верен на стила си, Нумиан и този път не отвърна, седеше и наблюдаваше своя хазяин.

– Погледът ти ме отвращава! – Капитанът на “Психея” размаха оръжието. – Шете прострелям!

Спеше му се, сега спеше малко, само докато чуваше хъркането на врага си; секнеше ли хъркането – секваше и неговият сън, нямаше как, трябваше да привиква, до появата на вятъра. Но кога ще стане това? След колко века? Ами ако въздухът е загубил способността си изобщо да се движи? Ами ако ориста на Александър е такава – да остане завинаги в блатото на неподвижността и нищото, с постоянна та мръснокафява заплаха? Туй е по-страшно от най-страшния кръг на ада, Нумиан можеше да нахлуе чрез абордаж.

Капитанът прибра стълбичката от борда, което не означаваше нищо – гигантът би могъл да скочи в кокпита и без нея.

– Ханна!...

– Какво?

Човекът от “Сюркуф” го гледаше.

През дните, прекарани на “Психея”, Нумиан бе възстановил страшното си величие – наедря, настръхна, долната част на лицето му се изнесе още по-напред, а малките му скръбни очи се дръпнаха още по-назад, изразът им се загуби в тайните и излизаше на бял свят само в моменти като този, когато погледът молеше за близост.

– Какво има, биволе? Свечерява се, а?

– Ханна!...

– Забранявам ти да ме гледаш така! Изразът на очите ти ми е противен и ако продължаваш, ще пробия тялото ти!

Празна закана; не можеше да придвижи яхтата към него.

Това можеше да стори само номадът с леката си лодчица. Ако се сети, разбира се, че ръцете лесно се превръщат в гребла.

– Ще те прониза! – извика Александър и размаха харпуна.

Нумиан изръмжа.

– Не е добре да си сам, нали? – Ръмженето се засили. – Тежко е да си невежа и да си сам срещу тайнствените сили.

Ръмженето вече не секна; от време на време само заглъхваше или преминаваше в рикане, след туй се извисяваше отново, особено като се появиха първите звезди; в него се потайваше болката на звяра, молбата на страхливия.

Да влезе в кабината? Да напусне кокпита? Това бе немислимо. Със сгъстяването на мрака Александър се взираше все по-трудно, но не изпускаше с поглед жълтеникавата материя на “Сюркуф”. Спеше му се, едва се крепеше, седнал на пейката с оръжие в ръка; главата му клюмаше, очите му се притваряха, клепачите потръпваха, а слухът му се старяеше да не изгуби рикането на звяра.

Нумиан може би се готвеше за скок.

Събуди го сладкият мирис на бриза. Голямото платно вече се поклащаше, а “Психея” налиташе на “Сюркуф”.

Нумиан се вкопчи в борда и се изтласка високо – силен като степта, муден като вековете, дързък като съдбата, целият превърнат в тишина, хитрост и жажда. Държеше се за фалшборда на яхатата, но краката му не изпушаха лодчицата.

Стрелата се заби в гърдите му.

Номадът я погледна учудено и извика, отпусна се, сви колене, приклепна върху дюшека на лодката. Лявата му ръка продължаваше да стиска фалшборда на “Психея”. Дясната ръка се насочи към стрелата, обхвана я и се помъчи да я изтръгне. Горкият, Нумиан дори не подозираше, че върхът е излязъл зад гърба му, че перото на контрата беше свършило работата си – отсега нататък никой не можеше да изтръгне стоманената пръчка от месата му.

Ветрецьт пълнеше платната, яхтата и лодката напредваха бавно под светлината на звездите, някъде на края на света, в един от неговите вакууми, извън писаните закони. Всичко се разви тихо и можеше да бъде съвсем тихо, ако дивакът бе проявил поне мъничко усет за хармония и не бе извикал.

“Психея” и “Сюркуф” се движеха заедно, свързваше ги яката ръка, завършваща с черни нокти, воняща на риба и кръв.

– Нумиане!

Нумиан го погледна, този път още по-страшно – източените му очи просто изскочиха напред.

– Пусни се!...

Дивакът изрева като лъв, от раната бликна кръв и опръска лицето на Александър. Писателят се дръпна назад и грабна греблото на лодката. Докато раненият пълнеше нощта с лъвските си резове, Александър започна да удря впитите му във фалшборда пръсти.

– Пускай!

Ръката се отвори изведнъж и бързо сграбчи края на веслото. Този неочакван жест не само изненада, но и обиди писателя. Какво се целеше с това? Какво можеше да произлезе по-нататък? Не е ли време прободеният да умре?

“Психея” и “Сюркуф” сега бяха свързани с веслото.

Александър погледна ветрилата: имаше вятър, яхтата се движеше, какво му струваше да пусне веслото? Но трябваше да помисли още, някой упорствуваше, искаше да живее...

– Нумиане, пуцам!...

Нумиан падна в лодката и тя остана зад кърмата на “Психея”.

– Ханнаааа!...

Виж го ти!

– Ханнаааа!...

– Какво, дивако, какво искаш?... Малко ли неща се случиха между нас?...

– Ханнаааааааа!

– Откъде се взе, клетнико, кой вятър те домъкна при мен?

Александър потърси Полярната звезда и разбра, че ако иска да оползотвори цялата сила на слабия вятър, поне засега, трябваше да се придържа към курса изток-североизток.

Движеше се по обратната посока на пътя си към дома, но само тъй можеше да се отдалечи от кошмара Нумиан. Като се увери, че рулят е закрепен, гребна вода с кофата и изми лицето си.

23.

На другия ден Александър проспa цялото време на затишието, почина си, след туй налови сафрид, нахрани се, пи кафе и всичко се разви сякаш по програма, особено когато в единайсет извърши необходимите определения по слънцето, а в единайсет и дест духна хубав източен към България. Изчисленията си позволиха малка ирония, подсказаха му, че се намира не другаде – а в центъра на морето, идеалното за самопотопяване.

– Не! – извика той срещу мачтата. – Аз съм писател, а писателят трябва да пише – не да се самоубива... Има време за всичко, ще се намери и за едно умирање. Къде бързаш, Александре... Беше юноша и обещавахе да го сториш на четирийсет, после отложи за петдесет, а сега защо да не отложим още? Виж какво море, колко делфини! А, откъде толкоз делфини!... Музика! – изрева срещу мачтата Александър. – Тук

трябва музика!... Скачайте, животни, играйте! Ако искате, пейте!... Но и вие не сте нищо друго освен измислица!...

Александър измъкна приемника, включи го, фиксира музика и вдигна ръце над главата си. Сам участник в картината от препускащ по безкрая кораб с прекършена мачта, обсаден от делфини, той дирижираше – струпясал и брадясал, решен да забрави, че вчера е убил свой събрат.

Чудесни курортни дни!...

Полуавтоматът на рулевото устройство не работеше прецизно, но туй не бе фатално, чисто и просто Александър трябваше да се намесва по-често. Това му пречеше да спи продължително, ала затишията при смяната на ветровете го даряваха с почивки и улов.

Всеки ден му приличаше на синя струя, в тази струя се раждаха новите герои на пиесата, звънтяха остроумни реплики. Нищо не записваше, трупаше го в паметта си и често си го повтаряше, да се увери, че го съхранява добре, защото паметта на стария човек е като щастието – мислиш, че я имаш, а я нямаш. Но фактите се трупаха там, където трябваше, запълваха коридорите на безгрижието му.

Само нощем нещата не бяха толкова ведри. Изоставила пустинните простори, “Психея” може би вече препускаше по води, прорязани от пътищата на корабите. С изключение на две восъчни свещи всички видове светлини на борда бяха изгорели. Свещите се употребяват пестеливо и само в кабината. Как да се пази от корабите! Светлината от звездите бе недостатъчна да го спаси, изобщо звездите се оказаха скъперници, само красяха небето, правеха го ту тежко, ту леко, приближаваха го или го отдалечаваха, придаваха му реалност или го превръщаха в декор, но не помагаша на капитана.

Отначало с доста чувство за срам пред факта, че отново се отдава на размисли пред чудото “звездно небе”, а после спокойно, овладян от загадката за край и безкрай, за граници и безграничност, той легна кротко в нозете на вселената и заскимтя като бездомно кученце. Нумиан би казал, че звездите са душите на умелите, хиляда години след Александър някое момченце от бъдещето ще знае повече от Александър; но ще знае ли всичко? Къде е границата? Съществува ли, или не съществува? Ще знае ли момчето повече? Ще изчезне ли човекът миг преди да разгадае гатанката, за да не се превърне в бог? И кой е този, който ревниво не позволява на човека да стане бог? Дали пък и вселената не е като плажа от пиесата му? Дали от нейното море към неговата суша няма да нахлуят онези, които искат да знаят това, което знае Александър? И ако се съберат един ден онези и тези, дали няма да разберат най-после, че двете страни знаят едно и също нещо, че никой не може да разкаже на другия поне една подробност повече? Вселената е като дъвката, беше си казал той някога, колкото и да я дъвчеш, няма да я изядеш.

Тогава?

За какъв дявол мъкне пиесата на борда си? Защо да сяда пред машинката? Мисията на пиесата не се ли заключаваше само в туй да го откаже от самоубийството му? Ако си животно – живей, но ако си мислещо същество, защо да живееш? Не виждаш ли че си червей, който се гърчи в зноя на въпросите?

Опита се да изяде една сурова риба. Схруска я и я изплю. А знаеше, че му се налага да изяде не само нея – стотици други, ако държи да оцелее. Освен калории суровата плът на рибата му предлагаше влагата си. Водата в тубата привършваше, трябваше да се пести само за кафето след уморителен ден или безсънна нощ. Взе втора риба. Този път я захапа откъм опашката. Така се научи отначало да яде опашки, а три дни по-късно изяде всичко от сафридите и не знаеше да плаче ли, или да се смее, да се гордее или да се самобичува заради това. Грабеше от кофата и лапаше, в ъгълчето

на устата му се появяваше капчица кръв и тази капчица, както е тръгнало, скоро ще се превърне в струйка.

– Нумианеееееееееее!...

Размаха полуизядения сафрид срещу хоризонта.

– Ела да видииииш!...

Колко хубаво е всичко – красиво е, дявол да го вземе – храниш се с кръв и си викаш високо, залата на света е твоя, предоставена ти е цялата тишина, викай, майка му стара, колкото щеш, докато издържиш!...

Александър бе загубил надежда да се върне където и да е. По този въпрос вече не можеше и да мисли, видя се като вечен скитник, съгледа в бъдещето летящата по вълните “Психея”, възседната от един млад в старостта си човек, който още иска да пише драми и да обладава жени, но няма да се докопа нито до драмите, нито до жените и това ще си остане драмата на вечното му скитничество. Съществува ли по-достойно за ума от туй, да кръстосваш просторите, понякога да летиш, да си стар, но млад в старостта? Какво е това, а? Кажй бе, животно – каква е тази дива коравина под корема ти? Какъв е този звяр, който всяка сутрин се събужда преди тебе?

– Нумианеееееееееееееее!...

Пейзажът мълчеше, Александър чувствуваше безкрайни сили в себе си, понякога се джаскаше като луд в морето и плуваше като бесен, а после изревяваше и се катереше с детинска лекота по мачтата.

Магическото всекидневие щеше да свърши доста трагично една нощ, но, слава богу, танкерът мина на пет метра от “Психея”. Александър изскочи от кабината и се развика. Високата стена парахода се изнизваше край десния борд на ветрохода. Никой не го чуваше. Обленият в светлини танкер се гмурна в мрака, глух към заканите.

Морето беше гладко, а нощта тиха, чудесна за една подобна смърт. След туй първо съприкосновение с хората Александър реши привечер винаги да облича спасителна риза.

24.

Нощта на разминаването с танкера стана още по-тъмна, сутринта слънцето не се показва и от принизеното небе заръмя. Това го учуди и сигурно щеше да го зарадва, ако не се разви за сметка на вятъра. Александър почувствува униние, докога ще стои в отново обезветрено море? Кога най-после ще се добере до брега?

Дъждецът и задухата вървяха заедно. Това не му пречеше да се наспи като хората. След като разгъна брезентовото платнище и го приготви да събира дъжда, той влезе в кабината. Предстоеше му тежък мрачен ден, който неизбежна го връщаше към спомена за снощното разминаване със смъртта.

Стана и посегна към бутилката, но се отказа и запали спиртника; разколеба се, угаси го и отвори бутилката. Лошото настроение също като доброто настроение отваряше бутилки. Копнеж по брега! По хората! Бързай, отивай, наври се между тях, закрачи с тълпата! Боже, толкоз ниско ли е паднал, нима примитивността му е тъй жестоко замаскирана? Защото кой друг освен примитивният човек може да се радва на живота и да бяга от смъртта?

Дъждецът се усилваше. Платнището вършеше работата си – през умело измайстореното улейче към кофата се стичаше струйка, която не става за пиене, тя има за цел да измие брезента, да създаде условия за чистотата на следващите капко.

Александър излезе в кокпита и постави нова кофа под улея на брезента. Струйката вече беше прозрачна. Насапуниса косата си и употреби цялата първа кофа да се измие отново, съблече се гол, застана на бака, насапуниса тялото си, натърка се с дунапрен, премахна солта от порите, кожата задиша.

Тъгата по брега нарастваше. С нея можеше да се справи само водката. Съвършено гол, подсушен и опреснен, Александър надигна бутилката. Какво друго да предприеме в подобен мокър ден, какво, освен да се намокри и отвътре?

Гол като бебе, налал празната бутилка като биберон, собственикът на “Психея” спеше и сънуваше всичко, каквото му попадне – от фрегатата с малайките до счупената мачта, а накрая нещата издребняха дотам, че започна да прави гигантски усилия да се навре в един охлюв. Момиченцето, което си играеше на плажа, издуха песъчинките от охлюва, но заедно с тях издуха и него, след което постави охлюва в кофичката си. Александър се изправи и яростно заудря по кофичката: Искам си охлюва! Върнете ми го да си вляза и да се свия на спирала!...

Отново заудря по кофичката.

Всъщност гикът удряше по кабината. Капитанът изхвърча навън. Духаше добре, не валеше, облаците се бяха разпарцалили, а “Психея” се лашкаше като тапа, тъй като нямаше кой да я пришпори.

Но най-интересното бе, че се здрачаваше, значи бе спал не по-малко от десет часа.

– Глупако – извика Александър, – проспал такъв вятър!

Намери края на шкота, грабна го, изрита брезента, едва не събори кофата със сладка вода и седна до руля.

Ветрилата се напълниха веднага и яхтата усети оня приятен удар, който й обещаваха всички прекрасни неща и сладко триене по бордовете...

– Ханнаааа!

Защо да се извъръща? И тъй се виждаше добре – идваше косо, към обветрения борд.

Излизаше от омарата.

Приближаваше се.

Прободен през гърдите със стрелата, Нумиан гребеше бясно към “Психея”. Просто да не вярваш – зад кърмата на “Сюркуф” струеше килватер.

Александър изви машинално на пълен бакцаг.

Но дивакът гребеше като световен шампион, разстоянието между двамата се топеше. Разчитайки на маневрата в последния миг, Александър потрепваше от страх и чакаше. Имаше нещо смешно, разбира се, в туй съвсем голо старческо тяло, което трябваше да стори невъзможни неща, за да се изтръгне от нападателя си.

Най-после гребецът се хвана за кърмата. Без да губи време, Александър замахна с куката и зяпнал пред изумителната гледка на прободеното от стрелата мръснокафяво тяло, заудря ръцете му. Нумиан не извика нито веднъж, не обърна внимание и на кръвта по пръстите си, нито на болките.

Започна бавно да се надига. Александър разбра, че друг избор няма.

Стоманеният връх на куката се заби един път, после още веднъж... Кръвта шуртеше, но Нумиан се надигаше, надигаше... И успя да издърпа куката от ръцете на убицеца си.

Александър побягна назад, затърси нещо, което би могло да му послужи за отбрана, нямаше нищо, хрумна му да скочи във водата, да обсеби “Сюркуф” и побегне с гребане.

Но защо, когато има втори харпун? Отвори гардеробчето и се върна в кокпита.

Нумиан бе стъпил на кърмата. С една ръка стискаше куката, а с другата притискаше новата рана върху гърдите си, дишаше тежко – един настъпващ гигант с желязна пръчка, влизаща някъде под сърцето и излизаша на гърба му.

– Ханна!...

Александър стреля.

Втората стрела мина под първата и също се показа зад гърба на осквернителя.

Нумиан се олюля и се преметна във водата.

Да се неначудиш – макар и несръчно, дивакът направи няколко маха с ръце и доплува до лодката си.

Всичко е обяснимо, помисли си Александър, необясними са само простите неща. Нумиан сяда и взема греблото... оставя го и се привежда напред, иска да поеме дъх, да изхвърли насъбралата се при раните кръв, тя бликва и... цялото море е червено!...

Вятърът удари здраво ветрилата, “Психея” хукна през здрача.

– Ханнааа!...

Капитанът стискаше румпела и гледаше пред себе си.

– Ханнаааааааааааааа!...

Александър заплака.

25.

На созополското пристанище пристигнаха много местни хора, децата си подвикваха весело: след малко риболовните кораби щели да докарат удавник. Едно от децата уверяваше, че удавникът бил жив, друго поясняваше, че не бил жив, но щели да го съживят в школата за спасяване. Децата поспориха могат ли удавените да възкръсват, или не могат, някои твърдяха, че ако им се извади водата, могат, а други настояваха, че мъртвият си е мъртъв: колкото и вода да му измъкнеш, ще си бъде мъртъв. Брей, възмути се най-дребното от всички деца и заяви, че мъртвите умират само когато умират вкъщи, от болест, а всички останали са живи и могат да бъдат спасени.

Възрастните посрещнаха случката като една от поредните авантюри на писателя.

Александър стъпи на кея, не можа да направи и крачка, Неси се хвърли върху грубата рибарска шуба, прегърна го и започна да обсипва с целувки едно смалено, обрасло лице. Сред него блещукаха две мътни, трудно подвижни очи.

Когато го освободи от прегръдката си, той смъкна шубата и я подаде на тълпата.

– Неси, как можа да чакаш толкова дълго?

– А!... Какво е това?

– Цирей, не го натискай.

– Боли ли?

– Колко ме нямаше?

– Трийсет и три дни.

– Само? – Спасеният погледна хълмовете зад градчето. – Само толкова?

Струваше му се, че е отсъствувал повече от сто и пет века. Божичко, само трийсет и три дни! Ами да, изглежда, че е станала някаква магия, обратна на космическите одисеи. Не... Невъзможно...

– Мили, защо направи това?

– Кое? – Александър потърси учудено истината в погледа ѝ. – Отде знаеш какво съм направил?

– Защо без мен?... Нали бих дошла навсякъде. Цели трийсет и три дни!...

– И нощи! – Той виждаше тълпата като едно цяло, с едно лице и две очи. – Нима толкова малко, господи! Че тогава...

– Какво тогава!

– Може би не съм остарял.

– Ти си моето момче.

Без да се съобразява с тълпата, Александър прегърна всеотдайното същество, притисна го към гърдите си и си помисли, че всъщност едва ли някога е бил по-млад от този момент, представи си колко е грохнал, с поразена от слънцето кожа, покрита с циреи, а на всичко отгоре – заобиколен от презряната тълпа. Всичко ставаше пред тълпата, тя отново се беше разпаднала на обикновени хора, с много лица и очи.

– Пирате мой! – шептеше в ухото му Неси.

Пред очите на винаги презряната тълпа, мислеше си той, която не знае, че животът е само слуз и не наподобява спирала.

– Мъжествено мое момче!...

Един стар човек, покрит със струпеи, останал без мачта...

– Закрила моя!... Ти си бог, преминал си през подвига!

Неси плачеше от радост, а Александър си мислеше, че за човека съществува нещо много по-страшно от това да стане смешен – заплахата, че може да стане още по-смешен.

1974 г.